

Absolventi středních škol a trh práce

Odvětví:
SLUŽBY

Mgr. Gabriela Doležalová
a kolektiv autorů

Praha 2018

Obsah

1. Úvodní slovo.....	3
2. Nově přijatí žáci a absolventi škol.....	4
2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura	4
2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura	6
2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích	8
2.4 Přehled oborů vzdělání	10
2.5 Přehled středních škol.....	11
3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce.....	12
3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání	12
3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání	15
3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích	15
4. Přejít absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy	16
4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy	16
5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů	18
5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání	18
5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání	19
6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru	21
6.1 Osobní a provozní služby – UČEBNÍ OBORY	22
7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol	24
7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů	24
7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů.....	27
8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU	30
8.1 Zaměstnanost podle odvětví	30
8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin	32
9. Charakteristiky pracovníků vybraných skupin povolání	33
10. Závěr	38

Absolventi středních škol a trh práce – odvětví SLUŽBY

Mgr. Gabriela Doležalová a kolektiv autorů – oddělení analýz trhu práce a vzdělávání

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

© NÚV 2018

Korektura: Oddělení pro komunikaci s veřejností a publikační činnost

1. Úvodní slovo

Mezi odborným vzděláváním a trhem práce existuje úzká vazba. Jedním z hlavních cílů vzdělávání je poskytovat žákům kvalifikaci vhodnou pro uplatnění na trhu práce. Ve školách žáci získávají všeobecné i odborné vědomosti a dovednosti – kompetence, které jim mají umožnit dobré budoucí pracovní uplatnění.

Vzdělávání tím vlastně formuje budoucí nabídku kvalifikované pracovní síly. V ideálním případě by měla existovat rovnováha mezi nabídkou nových pracovních sil na jedné straně, a poptávkou zaměstnavatelů na straně druhé. Aby byl tento proces co nejefektivnější, je důležité, aby měl resort školství i další zainteresované subjekty na všech svých rozhodovacích úrovních k dispozici (pro svá jednání a strategická i koncepční rozhodování) co nejvíce informací jak o potřebách a požadavcích zaměstnavatelů a trhu práce, tak i o připravenosti a úspěšnosti absolventů škol při přechodu do pracovního života. Tyto informace poskytují resortu školství potřebnou zpětnou vazbu, a mohou tedy posloužit k dalšímu rozvoji vzdělávání.

Národní ústav pro vzdělávání (NÚV) se problematice odborného vzdělávání žáků a jejich následného uplatnění na trhu práce dlouhodobě věnuje. Každoročně jsou zpracovávány informace o vývoji oborové struktury žáků na středních i vyšších odborných školách, stejně jako údaje o nezaměstnanosti absolventů škol. V několikaletých intervalech se zjišťují také jak názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol pro praxi, tak i názory samotných absolventů na využití získaných dovedností. Mezi informacemi nechybějí ani názory pracovníků úřadů práce, materiály ke zjišťování potřeb trhu práce prostřednictvím analýz inzertní nabídky pracovních míst, porovnávání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním atd. Všechny tyto informace doposud zjištěné a zpracované odborníky NÚV jsou dostupné na webových stránkách www.infoabsolvent.cz nebo na www.nuv.cz v části Vzdělávání a trh práce.

Zmíněné materiály a publikace jsou obvykle zaměřeny na jednu z uvedených tematických oblastí. Přitom řada jednání a rozhodování v odborném školství probíhá spíše v rámci stejného oborového zaměření, to znamená, že odpovídá rámci jednotlivých odvětví či sektorů. V tomto rámci jsou také organizovány a pracují oborové skupiny a sektorové rady, v nichž jsou zastoupeni odborníci a představitelé jak vzdělavatelů, tak zaměstnavatelů či jejich sdružení.

A právě potřeba mít pohromadě informace podle oborového zaměření stojí za vznikem tohoto materiálu. Ten totiž **obsahuje důležité a dostupné informace o počtech nově přijatých žáků a absolventů škol, o jejich připravenosti a úspěšnosti při přechodu na trh práce, popřípadě do dalšího vzdělávání, o tom, jestli absolventi skutečně v oboru pracují apod., pro zvolené odvětví, zde konkrétně pro odvětví SLUŽBY**. Kromě této publikace vznikly stejné materiály i pro odvětví: informatika, strojírenství, elektrotechnika, potravinářství, stavebnictví, doprava a spoje, zemědělství, zdravotnictví, gastronomie, obchod, ekonomická odvětví, právní a veřejnosprávní činnosti a pedagogika, učitelství a sociální péče.

Vzhledem ke svému charakteru by tato publikace měla sloužit především představitelům MŠMT, MPSV a krajských úřadů, zástupcům zaměstnavatelů, členům oborových skupin a sektorových rad pro oblast služeb ad. Ti všichni se totiž nějakou měrou podílejí na rozvoji a směřování odborného vzdělávání, a to na úrovni daného odvětví.

Tato publikace obsahuje jen základní výtah dostupných informací. Vzhledem k jejímu omezenému rozsahu do ní není možné zahrnout všechny relevantní a užitečné informace ke každému tématu. Proto jsou v každé kapitole uvedeny zdrojové materiály a další užitečné odkazy, které je možné si volně vyhledat, a to především v Informačním Systému o uplatnění Absolventů škol na trhu práce (ISA) na www.infoabsolvent.cz.

2. Nově přijatí žáci a absolventi škol

Nejprve je třeba se podívat, kolik absolventů škol vlastně každoročně své vzdělávání úspěšně dokončí. Informace o absolventech škol i počtech žáků vychází z výkonových statistik školství, které MŠMT každoročně povinně zjišťuje od škol. Pro komplexnější pohled je v této kapitole vždy uveden nejen počet absolventů **skupiny oborů 69 Osobní a provozní služby**, ale i počet absolventů celkem.

2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura¹

V roce 2017 úspěšně ukončilo studium na střední škole (bez nástavbového studia, viz tab. 2.1) 72 tisíc absolventů, což je téměř stejný počet jako v předchozím roce. V předchozích letech docházelo k výraznému dlouhodobému poklesu počtu nově přijatých žáků do středních škol z důvodu demografického poklesu. Za posledních 5 let se snížil počet absolventů středních škol o čtvrtinu. V nejbližších letech lze počítat spíše se stagnací počtu absolventů škol vzhledem k vývoji počtů žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání. Školní rok 2017/18 je významný skutečností, že konečně začal narůstat počet žáků vstupujících do prvních ročníků středních škol, i když je tento vzestup zatím nepatrný (129 žáků; 0,1 %) a výrazněji se projeví až po roce 2020.

Mezi absolventy středních škol (bez nástavbového studia) bylo v roce 2017 zhruba **28,8 % absolventů s výučním listem (kategorie E a H)**, **4,4 % absolventů s maturitou a s odborným výcvikem (kategorie L0)**, **37,6 % absolventů klasických maturitních oborů (kategorie M)** a **28,3 % absolventů gymnaziálních oborů (kategorie K)**.

Skupina oborů 69 Osobní a provozní služby

Absolventi oborů skupiny **69 Osobní a provozní služby** (v roce 2017 jich bylo 2,2 tis.) tvoří v posledních 5 letech 2,9-3,3 % ze všech absolventů středních škol (bez nástavbového studia), tj. udržuje se na přibližně stejné hodnotě.

Tab. 2.1: Vývoj počtu absolventů skupiny oborů 69 Osobní a provozní služby

Absolventi kategorií oborů po ZŠ (denní forma)			
Rok	Sk. 69		Všechny skupiny
	Počet	Podíl	
2002	3 383	2,4%	141 239
2007	3 500	2,6%	134 114
2012	3 349	3,5%	96 813
2013	3 047	3,3%	91 884
2014	2 583	3,1%	82 183
2015	2 562	3,3%	76 852
2016	2 072	2,9%	72 028
2017	2 165	3,0%	72 072

Počet absolventů v oborech osobních a provozních služeb dlouhodobě klesá, pouze mezi roky 2017 a 2016 jejich počet mírně narostl. Od roku 2012 klesl v celkovém souhrnu počet absolventů ve skupině 69 Osobní a provozní služby o více než třetinu (35,4 %), přitom v kategoriích E a H dosáhl pokles 36,0 % (na 1,7 tisíce) a v kategorii L0 byl úbytek 33,2 % (na 388). K nejnižšímu úbytku absolventů došlo v kategorii M (pokles o 23,5 %), jedná se ale o málo četnou skupinu (viz tab. 2.2 a obr. 2.1).

Podíly zachycené v tab. 2.1 i v dalších tabulkách této kapitoly vyjadřují procentuální zastoupení počtu absolventů dané skupiny oborů na celkovém počtu absolventů všech kategorií středního vzdělání navazujících přímo na ZŠ, tedy včetně gymnázií. Oproti tomu v některých jiných

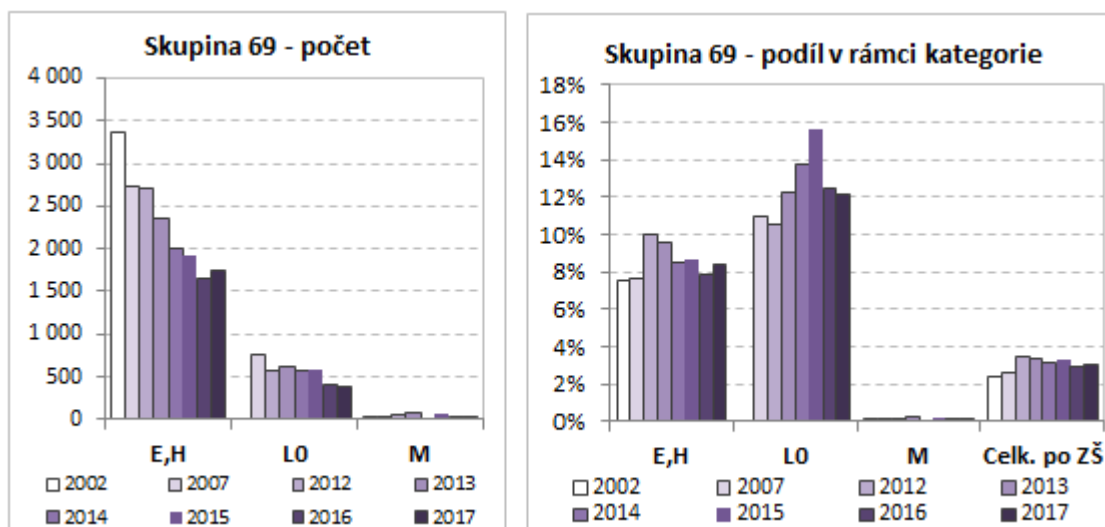
informačních zdrojích NÚV (např. na www.nuv.cz v sekci Vzdělávání a trh práce v krajích ČR) je možné se setkat s podíly absolventů vztahenými k celkovému počtu absolventů po ZŠ bez gymnázií. Každý z těchto přístupů tak nabízí mírně odlišný pohled na danou problematiku.

¹ V tabulkách uvádíme časové řady za roky 2012-2017, pro srovnání pak i údaje za roky 2002 a 2007.

Tab. 2.2: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání²

Absolventi - denní forma vzdělávání									
	Kat. E,H		Kat. LO		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 69	Vše	Sk. 69	Vše	Sk. 69	Vše		Sk. 69	Vše
2002	3 371	44 483	0	6 792	12	42 428	18 527	3 383	141 239
2007	2 724	35 802	761	6 933	15	46 511	24 193	3 500	134 114
2012	2 717	27 243	581	5 506	51	39 590	23 888	3 349	96 813
2013	2 345	24 592	620	5 070	82	38 969	22 686	3 047	91 884
2014	2 006	23 564	577	4 206	0	32 697	21 138	2 583	82 183
2015	1 919	22 260	580	3 707	63	29 783	20 533	2 562	76 852
2016	1 640	20 741	394	3 149	38	27 285	20 221	2 072	72 028
2017	1 738	20 739	388	3 205	39	27 121	20 403	2 165	72 072
změna 12-17 (%)	-36,0%	-23,9%	-33,2%	-41,8%	-23,5%	-31,5%	-14,6%	-35,4%	-25,6%

Obr. 2.1 a 2.2: Vývoj počtu a podílu absolventů škol v jednotlivých kategoriích (denní forma)

V kategorii M tvoří absolventi službových oborů jen 0,1 % (obr. 2.2).

V případě nástavbového studia tvoří absolventi službových oborů 1,4 % v denní a 0,5 % v jiné než denní formě vzdělání. V roce 2017 dosáhl počet absolventů nástavbového studia těchto oborů vzdělání 28 absolventů.

² V tabulce je uvedena procentní hodnota změny počtu absolventů mezi roky 2012 a 2017, protože účelem bylo vyjádřit rozsah změn ve střednědobém období, tzn. v posledních 5 letech. Samozřejmě k velkým změnám docházelo už dříve, což dokazují hodnoty počtu absolventů v roce 2002, 2007.

Tab. 2.3: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání

Absolventi	Kat. L5			
	denní		jiná forma	
Rok	Sk. 69	Vše	Sk. 69	Vše
2002	51	6 316	23	3 459
2007	150	8 142	72	5 889
2012	72	3 682	16	4 049
2013	45	3 238	22	3 425
2014	4	2 703	5	2 359
2015	10	1 975	0	1 563
2016	19	1 554	7	1 385
2017	23	1 645	5	1 079
2017 (%)	1,4%	-	0,5%	-

Pokud Vás zajímá oborová struktura absolventů podrobněji, doporučujeme podívat se na www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** je pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** umístěna stránka **Vývoj počtu absolventů SŠ a VOŠ**. V ní lze dohledat srovnání zastoupení absolventů v jednotlivých skupinách a kategoriích oborů.

2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura

Struktura absolventů úzce souvisí se strukturou nově přijatých žáků. Ta totiž předznamenává, jak se bude přibližně vyvíjet počet a struktura absolventů o několik let později. V současnosti dochází k velkému snížení počtu žáků, což se začalo projevovat výrazněji i v oborové struktuře žáků. Největší snížení nastalo v roce 2010/11, kdy do 1. ročníků středních škol bylo přijato 113 150 žáků oproti 127 793 žákům v roce 2009/10. Pokles nově přijatých žáků ovšem pokračoval dále, v roce 2017/18 tak do 1. ročníků středních škol (kromě nástaveb) bylo přijato 99 739 žáků.

V posledních 5 letech (2012–2017) tedy došlo k celkovému poklesu počtu žáků vstupujících do 1. ročníku oborů středních škol navazujících na základní školu o 2,9 %. Nejvíce za uvedené období klesl počet nově přijatých žáků do oborů s výučním listem (o 11,9 % z 33,2 tisíc na 29,3 tisíc nově přijatých žáků). Počet žáků vstupujících do odborných maturitních oborů vzdělání se mírně navýšil u kategorie M (o 2,3 %) a mírně snížil u kategorie L0 (o 4,8 %). Počet nově přijatých žáků do gymnaziálních oborů je v posledních 5 letech stabilní (22,4 tis. v roce 2017).

Skupina oborů 69 Osobní a provozní služby

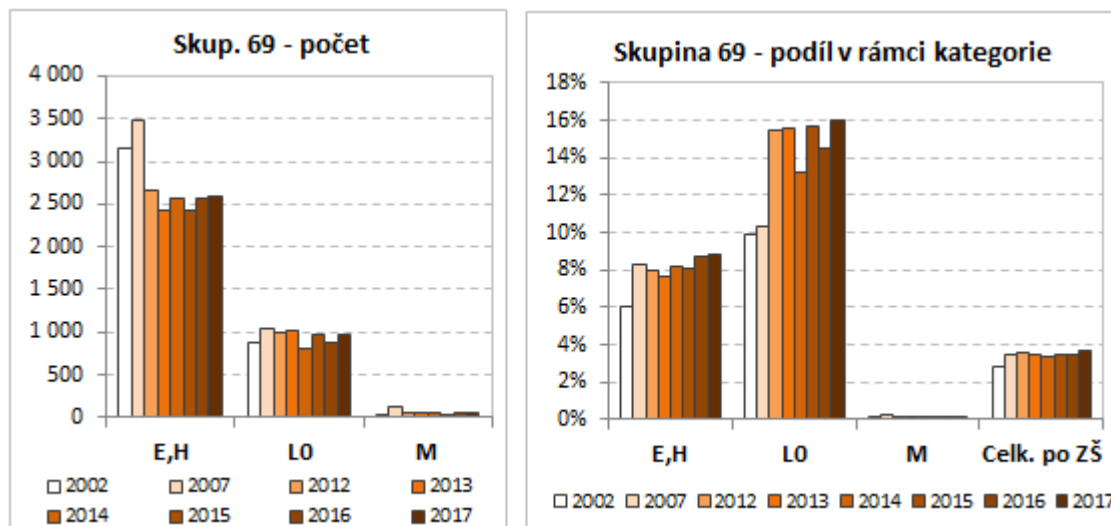
A jak je to s nově přijatými žáky ve skupině oborů 69 Osobní a provozní služby? Počet nově přijatých žáků v těchto oborech se dlouhodobě snižoval, v roce 2014 se tento pokles zastavil, dokonce došlo k nepatrnému nárůstu a počty nově přijatých se v posledních letech mírně navyšují. Podíl nově přijatých žáků do službových oborů se po roce 2012 navýšil (v jiných skupinách oborů byl propad počtu nově přijatých výraznější, podíl nově přijatých do oborů osobní a provozní služby pouze s mírným poklesem žáků navýšil svůj podíl na celku). V posledních 5 letech dosahuje hodnoty 3,4-3,6 %. Je tedy zřejmé, že snížení počtu nově přijatých žáků v těchto oborech souvisí převážně s celkovým poklesem nově přijatých žáků a nikoli se ztrátou zájmu o tyto obory.

Tab. 2.4: Vývoj počtu nově přijatých žáků do oborů středních škol po ZŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí - denní forma vzdělávání									
Rok	Kat. E,H		Kat. LO		Kat. M		Kat. K Vše	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 69	Vše	Sk. 69	Vše	Sk. 69	Vše		Sk. 69	Vše
2002	3 151	52 508	877	8 817	17	53 003	25 308	4 045	141 239
2007	3 475	42 093	1 048	10 110	114	55 185	25 845	4 637	134 114
2012	2 655	33 202	992	6 406	58	40 022	22 072	3 705	102 680
2013	2 425	31 566	1 011	6 486	52	40 060	22 175	3 488	101 258
2014	2 558	31 154	811	6 145	51	40 393	21 960	3 420	100 478
2015	2 430	30 118	977	6 248	30	40 182	22 524	3 437	99 994
2016	2 559	29 286	872	6 005	52	40 831	22 410	3 483	99 610
2017	2 581	29 257	978	6 099	56	40 926	22 375	3 615	99 739
změna 12-17 (%)	-2,8%	-11,9%	-1,4%	-4,8%	-3,4%	2,3%	1,4%	-2,4%	-2,9%

Podíl žáků vstupujících do skupiny učebních oborů osobních a provozních služeb v posledních pěti letech kolísá a v posledních dvou letech pomalu roste; u maturitních oborů mírně kolísá. Skupina oborů osobních a provozních služeb je ve struktuře nově přijatých žáků početně významná zejména u absolventů s maturitou v kategorii LO (16% podíl na celku) a u absolventů učebních oborů kategorií E a H (8,8%). Podrobnější údaje o počtech a podílech nově přijatých žáků a jejich vývoji pak obsahují tab. 2.4 a obr. 2.3 a 2.4.

Obr. 2.3 a 2.4: Vývoj počtu a podílu nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích (denní forma)

V případě nástavbového studia dochází ke zvyšování počtu nově přijatých žáků. Nově přijatí žáci skupiny oborů osobní a provozní služby tvoří ze všech nově přijatých 2,3 % v denní a 0,8 % v jiné než denní formě vzdělání. V roce 2017 dosáhl počet nově přijatých žáků do nástavbového studia v oborech osobních a provozních služeb hodnoty 140 žáků.

Tab. 2.5: Vývoj počtu nově přijatých žáků do oborů navazujících na SŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí	Kat. L5			
	denní		jiná forma	
Rok	Sk. 69	Vše	Sk. 69	Vše
2002	143	11 412	119	8 673
2007	184	11 406	80	11 005
2012	9	7 791	0	6 148
2013	93	7 036	58	6 006
2014	90	6 296	56	4 861
2015	98	5 802	65	4 395
2016	100	5 444	36	4 418
2017	115	5 110	25	2 950
2017 (%)	2,3%	-	0,8%	-

Pro zájemce o další informace týkající se struktury nově přijatých žáků do škol doporučujeme podívat se na stránku www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** → **Oborová struktura žáků v SŠ a VOŠ**.

Vývoj počtu nově přijatých žáků najdete v publikaci:

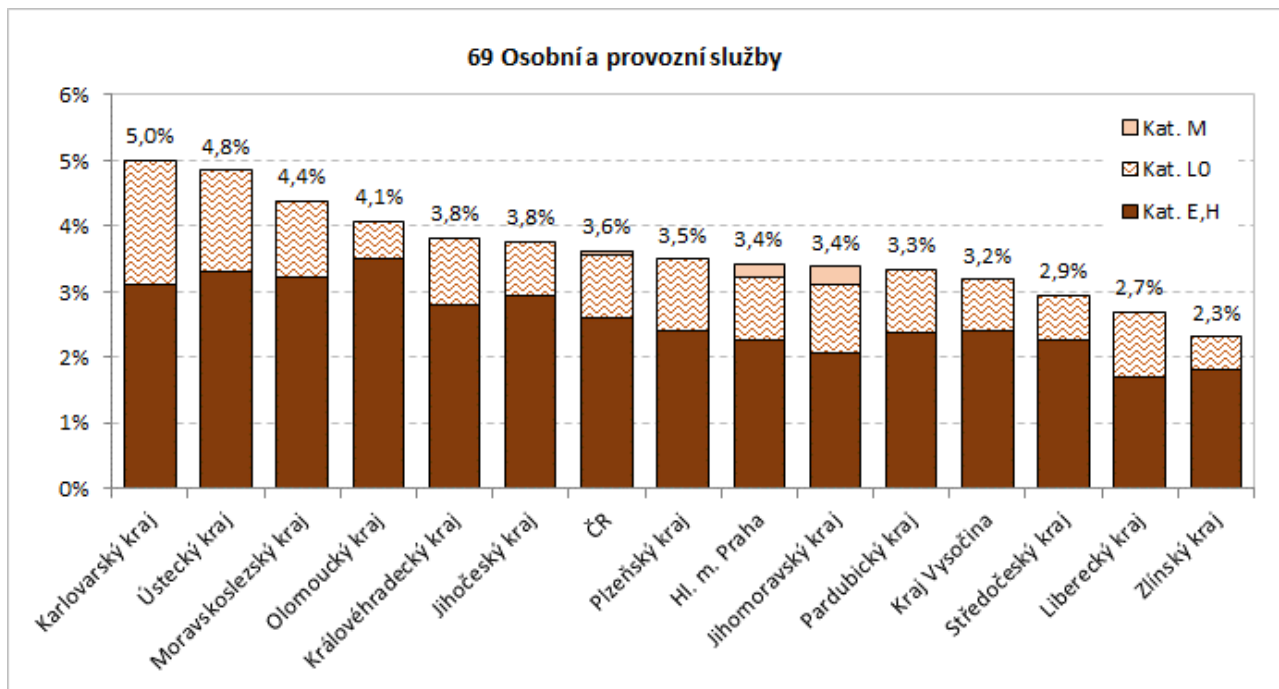
VOJTĚCH, J. – CHAMOUTOVÁ, D.: *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v EU – 2017/18*. Praha: NÚV, 2018. 51 stran
dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-149>.

2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích

Tabulka 2.6 obsahuje údaje o počtech nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích i v oborech osobní a provozní služby v roce 2017, a to v krajském členění. Vzhledem k různé velikosti krajů je však potřebné pro vzájemné srovnávání mezi kraji využít spíše podíl nově přijatých žáků těchto oborů na celkovém počtu nově přijatých žáků (obr. 2.5).

V roce 2017 bylo v České republice přijato do 1. ročníků středních škol (bez nástavbového studia) 3 615 žáků do oborů osobních a provozních služeb, což představuje 3,6 % všech nově přijatých žáků. Téměř ve všech krajích dosahuje podíl nově přijatých žáků do službových oborů po ZŠ alespoň 2,5 %, jen ve Zlínském kraji vstupuje do těchto oborů pouze 2,3 % žáků ze základních škol. Naopak v Karlovarském kraji je po ukončení ZŠ do oborů osobních a provozních služeb přijato 5,0 % žáků. Podíl nově přijatých do oborů s výučním listem (kat. E+H) je nejvyšší v Olomouckém kraji (3,5 %) a nejnižší v Libereckém kraji (1,7 %). Maturitní obory kat. L0 mají největší zastoupení v kraji Karlovarském (1,9 %) a nejnižší ve Zlínském kraji (0,5 %). V Jihomoravském kraji je nejvyšší podíl žáků vstupujících do maturitních oborů kat. M (0,3 %).

Obr. 2.5: Podíl nově přijatých žáků v dané kategorii a skupině oborů na celkovém počtu žáků nově přijatých do oborů navazujících na ZŠ v roce 2017 v krajích (denní forma)

Tab. 2.6: Počet nově přijatých žáků podle kategorie vzdělání v roce 2017 v krajích (denní forma)

Kraj	Kat. E,H		Kat. LO		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 69	Vše	Sk. 69	Vše	Sk. 69	Vše		Sk. 69	Vše
Hl. m. Praha	325	2 669	135	767	28	6 606	4 069	488	14 275
Středočeský kraj	211	3 106	61	406	0	3 488	2 112	272	9 271
Jihočeský kraj	182	1 944	52	390	0	2 540	1 298	234	6 210
Plzeňský kraj	125	1 576	57	337	0	2 248	1 036	182	5 210
Karlovarský kraj	86	1 021	52	133	0	1 071	501	138	2 757
Ústecký kraj	272	2 979	126	385	0	3 311	1 424	398	8 218
Liberecký kraj	66	1 332	39	182	0	1 654	706	105	3 897
Královéhradecký kraj	154	1 637	57	264	0	2 378	1 165	211	5 519
Pardubický kraj	124	1 620	51	377	0	2 205	1 015	175	5 246
Kraj Vysočina	115	1 414	37	356	0	1 856	1 098	152	4 774
Jihomoravský kraj	221	2 989	112	761	28	4 120	2 712	361	10 685
Olomoucký kraj	221	1 953	37	434	0	2 422	1 411	258	6 333
Zlínský kraj	103	1 449	29	543	0	2 284	1 416	132	5 719
Moravskoslezský kraj	376	3 568	133	764	0	4 743	2 412	509	11 625
ČR	2 581	29 257	978	6 099	56	40 926	22 375	3 615	99 739

Každoroční krajský přehled vývoje počtu a podílu žáků a absolventů podle kategorie vzdělání je umístěn na webových stránkách www.nuv.cz → v části [Vzdělávání a trh práce](#) → pod odkazy [Souhrn informací o všech krajích](#) nebo [Informace o jednotlivých krajích](#).

2.4 Přehled oborů vzdělání

Jak už bylo v předchozím textu několikrát zmíněno, velké **změny** se v posledních letech uskutečnily také **v oblasti soustavy oborů vzdělání**. Kurikulární reforma je spojena spíše s obsahovými proměnami přípravy a realizace vzdělávání, ovšem součástí těchto změn byla i **redukce počtu oborů vzdělání**. Nově vzniklé obory vzdělání jsou totiž širěji koncipovány, aby umožnily absolventům širší uplatnitelnost, a dávají školám také možnost upravit si vzdělávací program o regionální prvek (promítnutí místních specifik trhu práce, požadavků zaměstnavatelů, provozních a technických podmínek školy apod.).

Kurikulární reforma probíhala několik let, kdy byly postupně během čtyř let vydávány nové rámcové vzdělávací programy a školy měly dvouletou lhůtu pro implementaci nových oborů do výuky prostřednictvím vytvoření vlastních školních vzdělávacích programů. Od roku 2012 už jsou všichni žáci přijímáni jen do nových oborů vzdělání.

Přehled oborů osobních a provozních služeb realizovaných ve školním roce 2016/17 na středních školách včetně počtu žáků v jednotlivých ročnících najdete v tabulce 2.7.

Tab. 2.7: Přehled oborů vzdělání s počtem žáků a absolventů v roce 2016/17 v denní formě vzdělání

Kategorie a obor vzdělání			1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	Absolventi	Nově přijati
E	6954E01	Provozní služby	279	342	0	0	143	251
E Celkem			279	342	0	0	143	251
H	6951H01	Kadeřník	2 201	1 815	1 690	0	1 432	2 098
	6953H01	Rekondiční a sport.masér	242	179	167	0	163	232
H Celkem			2 443	1 994	1 857	0	1 595	2 330
L0	6941L01	Kosmetické služby	614	484	471	444	201	593
	6941L02	Masér sport.a rekondiční	393	302	310	246	187	385
L0 Celkem			1 007	786	781	690	388	978
M	6942M01	Oční optik	56	52	27	41	39	56
M Celkem			56	52	27	41	39	56
L5	6941L51	Masér sport.,rekondiční	5	6	0	0	0	5
	6941L52	Vlasová kosmetika	118	49	0	0	23	110
L5 Celkem			123	55	0	0	23	115

Následující tabulka 2.8 obsahuje přehled počtu oborů, do kterých byli přijati žáci do 1. ročníků. Je zde zřejmý trend redukce oborů vzdělání ve středním odborném vzdělávání.

Tab. 2.8: Vývoj počtu oborů vzdělání, do kterých byli v daném roce přijati žáci do 1. ročníku denního studia

Kategorie	69 Osobní služby				Celkem			
	2002	2007	2012	2017	2002	2007	2012	2017
E	5	4	1	1	67	56	33	33
H	5	3	2	2	151	114	71	74
L0	1	1	2	2	49	48	28	28
L5	1	1	1	1	52	30	25	22
M	2	1	1	2	213	210	71	74
Všechny	14	10	7	8	579	495	243	244

V roce 2007 (ještě před kurikulární reformou) byli noví žáci přijati do 495 různých oborů vzdělání na středních školách, v roce 2012 už jen do 243. Skupinu oborů 69 Osobní a provozní služby lze řadit mezi skupiny s menším počtem oborů. V roce 2017 byli žáci přijati jen do 8 různých službových oborů vzdělání, z toho jeden tvořil méně náročný obor s výučním listem kategorie E a 2 klasické obory s výučním listem kategorie H. Další jeden obor je klasické odborné vzdělání s maturitou kategorie M, dva obory jsou kategorie L0 (střední vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem) a dva patří do nástavbového studia.

2.5 Přehled středních škol

S klesajícím počtem žáků bylo nutné optimalizovat také síť středních škol. Zatímco v roce 2002 přijalo žáky do 1. ročníků 1 571 středních škol, z toho 151 do některého z oborů osobních a provozních služeb, v roce 2017 byl celkový počet škol (s alespoň jedním přijatým žákem) 1 309, z toho 121 s obory osobních a provozních služeb. Podrobnější počty škol, které přijaly žáky do 1. ročníku oborů středních škol, a to v detailu, o jakou kategorii vzdělání se jednalo, jsou uvedeny v tabulkách 2.9 a 2.10 (ve druhé z nich v členění podle krajů).

Tab. 2.9: Počet škol, které v daných letech přijaly ke studiu žáky do oborů v denní formě vzdělání

Rok	69 Osobní služby						Celkem					
	Všechny	E	H	L0	M	L5	Všechny	E	H	L0	M	L5
2002	151	28	84	31	2	6	1 571	195	546	228	767	344
2007	185	41	91	40	6	7	1 444	162	474	259	807	331
2017	121	26	75	55	2	13	1 309	153	444	238	711	237

Tab. 2.10: Počet škol, které v roce 2017 přijaly ke studiu žáky do oborů v denní formě vzdělání

Kraj	69 Osobní služby						Celkem					
	Všechny	E0	H0	L0	M	L5	Všechny	E	H	L0	M	L5
Hl. m. Praha	12	2	6	6	1	3	185	12	33	23	88	24
Středočeský kraj	10	2	7	6		1	151	19	55	20	78	27
Jihočeský kraj	8	1	6	2		1	89	10	33	14	46	18
Plzeňský kraj	6	1	3	4			55	8	22	13	32	14
Karlovarský kraj	6	1	3	3		1	36	7	15	8	21	5
Ústecký kraj	18	5	10	10		1	95	22	37	23	55	17
Liberecký kraj	4	1	2	2		1	48	6	15	7	34	8
Královéhradecký kraj	9	4	5	2			84	7	29	13	49	16
Pardubický kraj	6	1	3	4		2	75	3	32	18	40	14
Kraj Vysočina	5	1	4	2			62	8	27	12	34	11
Jihomoravský kraj	11	2	7	6	1	1	127	12	41	24	69	26
Olomoucký kraj	11	3	7	2		1	97	15	31	18	47	17
Zlínský kraj	3		3	2		1	67	9	29	19	40	17
Moravskoslezský kraj	12	2	9	4			138	15	45	26	78	23
ČR	121	26	75	55	2	13	1 309	153	444	238	711	237

Více informací k dané problematice uvádí publikace VOJTĚCH, J., CHAMOUTOVÁ, D., CHOMOVÁ, P.: *Analýza realizované vzdělávací nabídky středních škol*. Praha: NÚOV, 2017. 51 stran, dostupná na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-143>.

3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce

Nezaměstnanost absolventů škol patří k důležitým ukazatelům, které názorně vypovídají o uplatnitelnosti absolventů škol, ale také o zájmu a potřebách zaměstnavatelů. Tento ukazatel umožňuje srovnávat situaci absolventů jak v čase, tak i mezi jednotlivými druhy vzdělání. Míra nezaměstnanosti absolventů škol vyjadřuje, kolik procent absolventů zůstalo bez zaměstnání a přihlásilo se do evidence na úřadu práce. Uváděné hodnoty vycházejí z poměru počtu absolventů v ukončeném školním roce a počtu evidovaných nezaměstnaných z nich. Míra nezaměstnanosti absolventů se vztahuje k datu 30. dubna daného roku.

3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání

Míra nezaměstnanosti absolventů je velmi citlivá na ekonomický vývoj. V letech 2003–2008 se vlivem příznivé hospodářské situace nezaměstnanost absolventů snížila na minimální hodnoty. Mezi lety 2008 a 2010 se míra nezaměstnanosti absolventů začala vlivem ekonomické krize zvyšovat, aby v následujících dvou letech 2011–2012 zase postupně klesala. Nepříznivý vývoj ekonomiky, který vyústil v druhou hospodářskou recesi, kdy šest čtvrtletí po sobě ekonomika klesala, způsobil opětovné zvýšení **míry nezaměstnanosti absolventů škol v dubnu 2013 na nové maximum. V roce 2014 se však situace na trhu práce stabilizovala**, ekonomika začala růst a nezaměstnanost absolventů škol opět v porovnání s předchozím rokem klesla. **Pokles pokračoval i v dalším období, v roce 2018 dosahovala míra nezaměstnanosti absolventů škol pouze nízkých hodnot.**

Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla i v roce 2018 zaznamenána tradičně u absolventů s výučním listem (kategorie E, 8,7 %, kategorie H, 4,4 %) a u absolventů nástavbového vzdělání (kategorie L5; 5,3 %), nicméně i ve srovnání s předchozím rokem došlo u těchto kategorií k výraznému poklesu. **Nejnižší hodnoty nezaměstnanosti** pak vykazují absolventi oborů s maturitou bez odborného výcviku (kategorie M; 3,7 %) a vyšších odborných škol (kategorie N; 1,8 %), i zde se snížily míry nezaměstnanosti absolventů ve srovnání s rokem 2017. Nezaměstnanost absolventů maturitních oborů s odborným výcvikem (kategorie L0) dosáhla v roce 2017 celkem 4,6 %, což stejně jako v uplynulých třech letech převyšuje míru nezaměstnanosti maturantů ostatních čtyřletých oborů, ale také vyučených kategorie H. Míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového studia po vyučení je už tradičně vyšší než u vyučených a v roce 2018 činila 5,3 %.

Osobní a provozní služby

Absolventi oborů osobních a provozních služeb vykazují dlouhodobě v kategoriích vzdělání H a L0 nezaměstnanost vyšší, než je průměr všech absolventů v těchto kategoriích. V méně četných kategoriích vzdělání E, M i L5 je míra nezaměstnanosti absolventů službových oborů mírně nižší, ale vyskytují se zde výkyvy způsobené nižším počtem absolventů. Vývoj míry nezaměstnanosti absolventů oborů osobních a provozních služeb kopíruje trendy a časový vývoj nezaměstnanosti absolventů škol obecně.

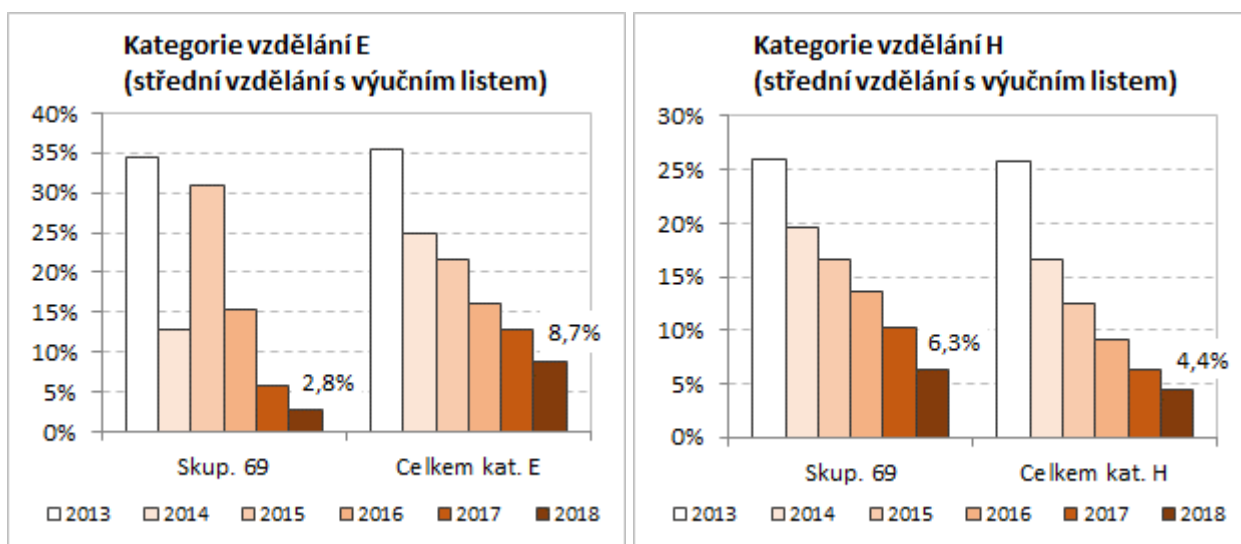
U absolventů službových oborů s výučním listem kategorie H se nezaměstnanost pohybovala v roce 2015 na úrovni 16,6 %, do roku 2018 však došlo k výraznému snížení na 6,3 %. U méně náročných učebních oborů kategorie E měla míra nezaměstnanosti absolventů také klesající charakter až na 2,8 % v roce 2018. V době špatné ekonomické situace měli absolventi službových oborů z maturitní kategorie L0 vyšší míru nezaměstnanosti a platí to i v následujícím období. V roce 2018 se míra nezaměstnanosti u těchto absolventů pohybovala na vyšší úrovni; 8,6 % (průměr za kategorii L0 je 4,6 %). Míra nezaměstnanosti absolventů kategorie M je relativně nízká (2,6 %). Vzhledem k nízkému počtu absolventů škol kategorie L5 (nástavby) je hodnocení obtížné a ne zcela objektivní.

Tab. 3.1: Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie v letech 2016–2018

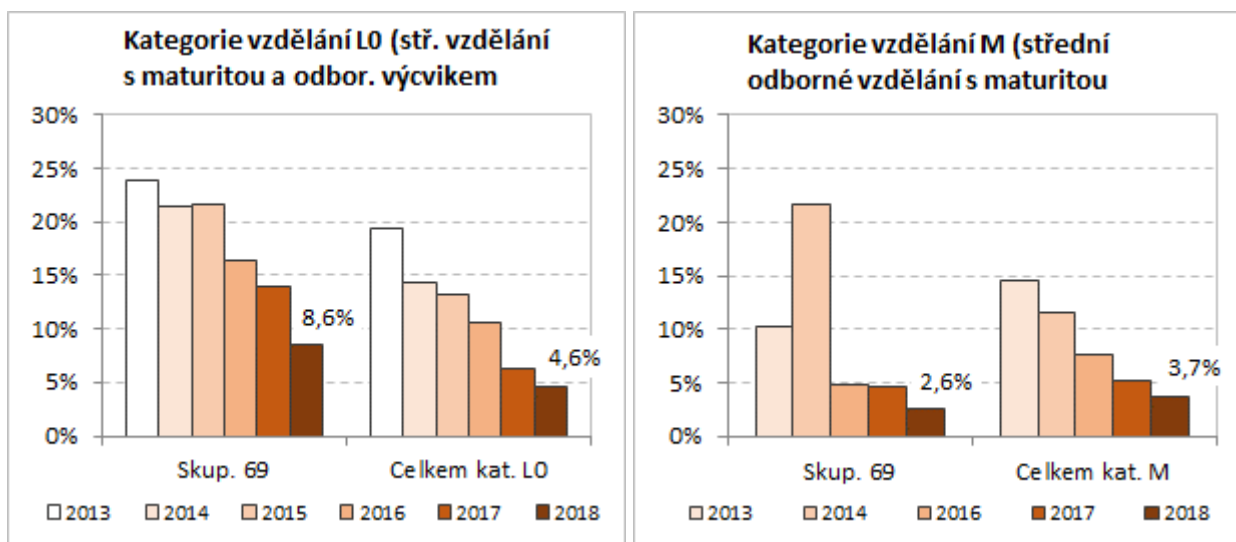
Kat.	Rok	Skup. 69 Osobní a provozní služby			Celkem
		Počet absolventů	Počet nezam. abs.	Míra nezaměstnanosti abs.	Míra nezaměstnanosti abs.
H	2015	1969	327	16,6%	12,6%
	2016	1908	258	13,5%	9,1%
	2017	1577	163	10,3%	6,2%
	2018	1622	102	6,3%	4,4%
E	2015	81	25	30,9%	21,7%
	2016	72	11	15,3%	16,0%
	2017	103	6	5,8%	12,9%
	2018	143	4	2,8%	8,7%
LO	2015	578	125	21,6%	13,2%
	2016	594	97	16,3%	10,6%
	2017	394	55	14,0%	6,3%
	2018	407	35	8,6%	4,6%
M	2016	63	3	4,8%	7,5%
	2017	44	2	4,5%	5,2%
	2018	39	1	2,6%	3,7%
L5	2015	4	0	0,0%	15,1%
	2016	10	1	10,0%	10,6%
	2017	19	2	10,5%	8,9%
	2018	23	1	4,3%	5,3%

Vývoj nezaměstnanosti absolventů škol za posledních 6 let v jednotlivých kategoriích a skupině oborů 69 Osobní a provozní služby je znázorněn v grafech na obrázcích 3.1 až 3.5.

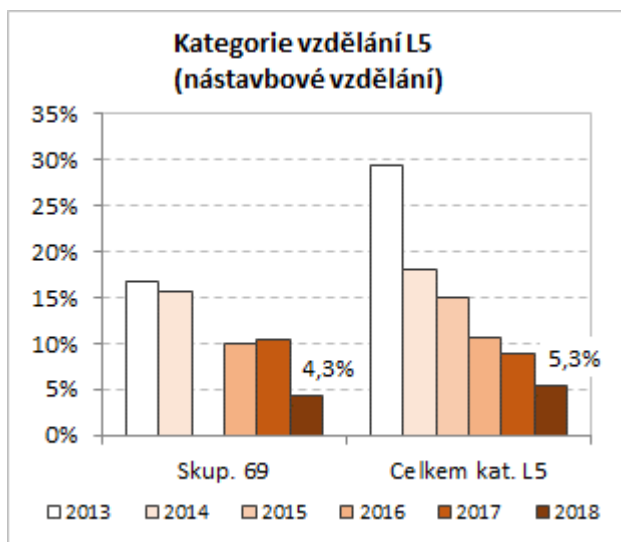
Obr. 3.1-3.2: Míra nezaměstnanosti absolventů s výučním listem v letech 2013–2018

Obr. 3.3–3.4: Míra nezaměstnanosti absolventů 4letých oborů s maturitou v letech 2013–2018

Obr. 3.5: Míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového vzdělání v letech 2013–2018

Pro další informace, souhrny i metodologii k tématu nezaměstnanosti absolventů škol doporučujeme podívat se na stránky www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Nezaměstnanost** pod nadpisem → **Nezaměstnanost absolventů škol**. Najdete zde informace o nezaměstnanosti absolventů škol podle jednotlivých kategorií i skupin oborů vzdělání, včetně jejich porovnání.

Výchozí publikace: Úlovec, M. – Vojtěch, J.: *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2018*. Praha: NÚV, 2018. 42 stran, dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-151>.

3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání

V tabulce 3.2 jsou uvedeny míry nezaměstnanosti absolventů škol v roce 2016 a 2018 podle jednotlivých oborů vzdělání.

Tab. 3.2: Míra nezaměstnanosti absolventů škol podle oborů v letech 2015 a 2017

Obor	Název oboru	2016			2018		
		ABS	NZ	MIRA NZ	ABS	NZ	MIRA NZ
6954E01	Provozní služby	72	11	15,3%	143	4	2,8%
6951H01	Kadeřník	1 774	234	13,2%	1 459	95	6,5%
6953H01	Rekondiční a sport.masér	134	24	17,9%	163	7	4,3%
6941L01	Kosmetické služby	407	68	16,7%	220	17	7,7%
6941L02	Masér sport.a rekondiční	187	29	15,5%	187	18	9,6%
6942M01	Oční optik	63	3	4,8%	39	1	2,6%
6941L51	Masér sport.,rekondiční	1	0	0,0%			
6941L52	Vlasová kosmetika	9	1	11,1%	23	1	4,3%

Pozn.: ABS – počet absolventů v předchozím školním roce; NZ – počet evidovaných nezaměstnaných absolventů; MIRA NZ – míra nezaměstnanosti absolventů škol k 30. dubnu. Některé obory však vykazují malé množství absolventů, v takových případech může být míra jejich nezaměstnanosti nevyhovující.

Mezi obory s velmi nízkou mírou nezaměstnanosti dlouhodobě patří maturitní obor Oční optik a v současné době i učební obor Provozní služby. Vyšší míru nezaměstnanosti mezi službovými obory s vysokým počtem absolventů vykazují maturitní obory Masér sportovní a rekondiční a Kosmetické služby. U oborů s nízkým počtem absolventů je míra nezaměstnanosti méně spolehlivá (vychýlí ji poměrně značně i úbytek jednoho či dvou absolventů-uchazečů o zaměstnání).

Nezaměstnanost absolventů škol podle jednotlivých oborů si můžete vyhledat také na webové stránce <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02>.

3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích

Národní ústav pro vzdělávání každoročně zpracovává reporty o nezaměstnanosti absolventů škol pro jednotlivé kraje. Pro každý kraj se zpracovává dlouhodobější vývoj nezaměstnanosti absolventů podle kategorií, včetně srovnání se situací v České republice. Nechybí ani aktuální míry nezaměstnanosti absolventů v kraji v členění podle skupin oborů vzdělání. Kromě toho je k dispozici také zpráva za Českou republiku, v níž se hodnoty nezaměstnanosti absolventů v krajích navzájem porovnávají. Tyto materiály jsou veřejně dostupné na webových stránkách www.nuv.cz → v části **TÉMATA** pod nadpisem [Vzdělávání a trh práce](#) a následně [Analýzy a data NÚV](#) → pod odkazem [Souhrn informací o všech krajích - struktura zaměstnanosti, nově přijatí žáci a absolventi, nezaměstnanost absolventů](#). Případně lze využít odkaz [Informace o jednotlivých krajích](#).

4. Přejchod absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy

Absolventi středních škol, kteří získají maturitní vzdělání, mohou dále pokračovat v terciárním studiu, a to na vyšších odborných či vysokých školách. Jaký podíl absolventů se však do dalšího studia hlásí a kolik je jich přijato? Tyto informace je možné získat z vysokoškolských matrik. V následující kapitole se údaje vztahují pouze k uchazečům, kteří se hlásí ke studiu na vyšší odborné a vysoké školy bezprostředně po ukončení střední školy.

4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy

S rostoucími kapacitami vysokých škol v minulých letech narůstaly i počty přihlášených a přijatých absolventů oborů středních škol (včetně nástavbového vzdělávání). Počet uchazečů o terciární vzdělávání narůstal, a to až do roku 2010/11, kdy dosáhl 161 tisíc. Od roku 2011/12 pak v důsledku poklesu demografické křivky a postupného snižování zájmu uchazečů z řad odložené poptávky postupně klesá jak počet přihlášených ke studiu do terciárního vzdělávání, tak počet přijatých.

Přestože došlo k absolutnímu poklesu **počtu absolventů hlásících se na vysoké a vyšší odborné školy**, podíl přihlášených ke studiu na vysoké školy z řad absolventů středních škol v letech 2014/15-2016/17 narůstal (ze 79,1 na 80,4 %) a v roce 2017/18 jsme zaznamenali pokles na 78,8 %. Na vyšších odborných školách je však situace jiná – podíl absolventů středních škol přihlášených ke studiu poklesl z 9,0 % v roce 2014/15 na 6,6 % v roce 2017/18.

Nejčastěji se ke studiu na vyšší odborné či vysoké školy hlásí maturanti z gymnázií (téměř všichni) a lyceí (91 %), pak absolventi z klasických maturitních oborů kategorie M (75 %), následují absolventi oborů s maturitou a odborným výcvikem (kategorie L0; 37 %) a nástavbových oborů (33 %). Při přijímacím řízení jsou absolventi středoškolského studia úspěšní v různé míře, jejich úspěšnost se podle typů a druhů oborů středních škol pohybuje od 93 % v případě gymnázií až do 66 % v případě absolventů nástavbového studia. Obecně platí, že absolventi středoškolských oborů všeobecného charakteru a méně odborně zaměřených oborů jsou při přijímacím řízení úspěšnější, a to zejména při přijímacím řízení ke studiu na vysokých školách.

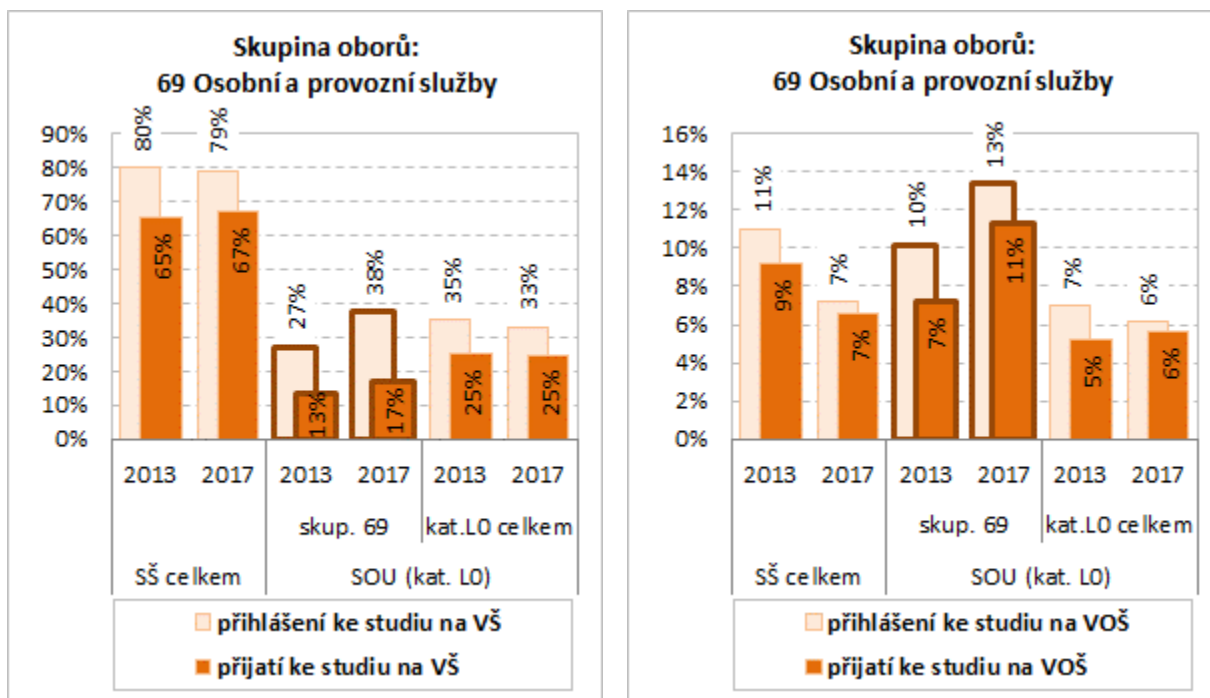
V přijímacím řízení ke studiu na vysokých školách souvisí úspěšnost absolventů s poskytovanou úrovní připravenosti pro terciární studium. Proto jsou neúspěšnější absolventi gymnázií a lyceí. Následuje odstupňovaně úspěšnost absolventů maturitních oborů kategorie M a oborů s odborným výcvikem (kategorie L0), v případě absolventů oborů nástavbového studia je úspěšnost nižší.

Při přijímacím řízení ke studiu na vyšší odborné školy je úspěšnost absolventů všech kategorií vzdělávání na středních školách vyšší než na školy vysoké. To je dáno zejména skutečností, že vyšší odborné školy nekladou na uchazeče o studium tak vysoké nároky a vzhledem ke školnému je volba absolventů uvážlivější.

V přihlašování do terciárního studia však existují rozdíly mezi kategoriemi vzdělání. V **kategorii L0** patří **Osobní a provozní služby** k oborovým skupinám s výraznějším podílem absolventů hlásících se na VŠ a VOŠ. V roce 2017 se ke studiu na terciární úrovni hlásilo 45 % maturantů této oborové skupiny, z toho 13 % ke studiu na vyšších odborných školách a 38 % maturantů ke studiu na vysokých školách³.

³ Někteří absolventi se hlásili na vyšší odborné školy i na vysoké školy. Proto součet absolventů hlásících se do terciárního studia neodpovídá pouhému součtu absolventů hlásících se zvlášť na VOŠ a absolventů hlásících se na VŠ.

Obr. 4.1: Podíl přihlášených a přijatých absolventů SŠ hlásících se na vysoké školy a na vyšší odborné školy

Uchazeči z řad absolventů oborů osobní a provozní služby kategorie L0 jsou při přijímacím řízení ke studiu na vyšších odborných školách poměrně úspěšní, v případě vysokých škol je úspěšnost výrazně nižší, přijato je 45 % těch, kteří se dostavili k přijímacímu řízení. Vzhledem k nižší úspěšnosti při přijímacím řízení je ke studiu v terciárním vzdělávání celkem **přijato 27 % absolventů** oboru osobní a provozní služby kategorie L0, z toho do **vyšších odborných škol 11 %** a k **vysokoškolskému studiu 17 %** z nich.

Tab. 4.1: Nejčastější obory, do kterých jsou maturanti skupiny oborů Osobní a provozní služby přijati

Do jakých oborů vzdělání jsou absolventi nejčastěji přijati?		69 Osobní a provozní kat. L0	
		2013	2017
Přechod na VŠ	53 Zdravotnictví	19,5% (1.)	43,9% (1.)
	75 Pedagogika, učitelství, sociální péče	14,6% (2.)	
	62 Ekonomie	9,8% (3.)	15,2% (2.)
	74 Tělesná kultura, tělovýchova a sport		9,1% (3.)
Přechod na VOŠ	53 Zdravotnictví	53,3% (1.)	59,1% (1.)
	75 Pedagogika, učitelství, sociální péče	24,4% (2.)	18,2% (2.)
	62 Ekonomie	6,7% (3.)	
	68 Právo, právní, veřejnosprávní činnost	6,7% (3.)	
	65 Gastronomie, hotelnictví, turismus		6,8% (3.)

Na vyšších odborných ani na vysokých školách však neexistuje program patřící do skupiny oborů vzdělání 69 Osobní a provozní služby. V jakých oborech tedy maturanti těchto oborů pokračují

v terciárním vzdělávání? Největší podíl maturantů, kteří absolvovali službový obor kategorie L0 a jsou **přijati k vysokoškolskému studiu**, připadá na skupiny oborů **Zdravotnictví**, **Ekonomie** a **Tělesná kultura, tělovýchova a sport** (viz tab. 4.1). V případě **vyššího odborného vzdělávání** jsou ve větší míře přijati také **do oborů zdravotnických**, v menší míře do pedagogických či gastronomických oborů VOŠ.

Další informace, souhrny i metodologie k tématu přechodu absolventů škol do terciárního vzdělávání a jejich neúspěšnosti studia na vysokých školách jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitole **Přechod absolventů SŠ do terciéru**. Najdete zde porovnání úspěšnosti absolventů při přechodu na vyšší odborné a vysoké školy mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to i podle kategorie vzdělání.

Informace v této kapitole vycházejí z publikací:

VOJTĚCH, J., KLEŇHA, D.: *Přechod absolventů středních škol do terciárního vzdělávání – 2017/18*. Praha: NÚV, 2018. 58 stran,

dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-152>.

PIKÁLKOVÁ, S., VOJTĚCH, J., KLEŇHA, D.: *Úspěšnost absolventů středních škol ve vysokoškolském studiu, předčasné odchody ze vzdělávání – 2014*. Praha: NÚV, 2014. 58 stran,

dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-95>.

5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů

V této kapitole se podíváme na strukturu zaměstnanosti absolventů podle profesního členění. **Pojem absolvent zde přitom bude představovat mladého člověka ve věku 20 až 24 let**. Analyzované údaje vycházejí z výběrového šetření pracovních sil prováděného Českým statistickým úřadem. Na základě odborného porovnání dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání lze z těchto dat získat také strukturu zaměstnanosti absolventů podle toho, jak moc se jejich vzdělání blíží vykonávanému zaměstnání – jedná se o určení tzv. shody mezi vzděláním a vykonávaným zaměstnáním.

5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání

V roce 2016 bylo zaměstnáno ve věku 20–24 let celkem 197 tisíc absolventů středního odborného vzdělání, z nich 6,8 tisíc tvořili absolventi oborů **Osobní a provozní služby**. To znamená, že mezi zaměstnanými absolventy ve věku 20–24 let tvořili **3,5 %** ti, kteří absolvovali některý z **oborů osobních či provozních služeb**, ať už na úrovni vyučení, či maturity. Počet zaměstnaných absolventů (ve věku 20–24 let) službových oborů s výučním listem i s maturitou se od roku 2013 snížil, a to o 4 tisíce. Je dobré zdůraznit, že absolventi oboru **Kadeřník** mají občas problémy s uplatněním na trhu práce, tj. vykazují vyšší míru nezaměstnanosti.

V roce 2016 bylo zaměstnáno téměř **99 tisíc vyučených absolventů ve věku 20–24 let**, z toho **5,5 tisíce (tj. 5,6 %)** z nich mělo vzdělání v některém **ze službových oborů**. Od roku 2013 počet pracujících absolventů s výučním listem klesl pouze o 2,1 % a v případě pracujících vyučených absolventů těchto oborů vzdělání tento pokles činil 14,3 %.

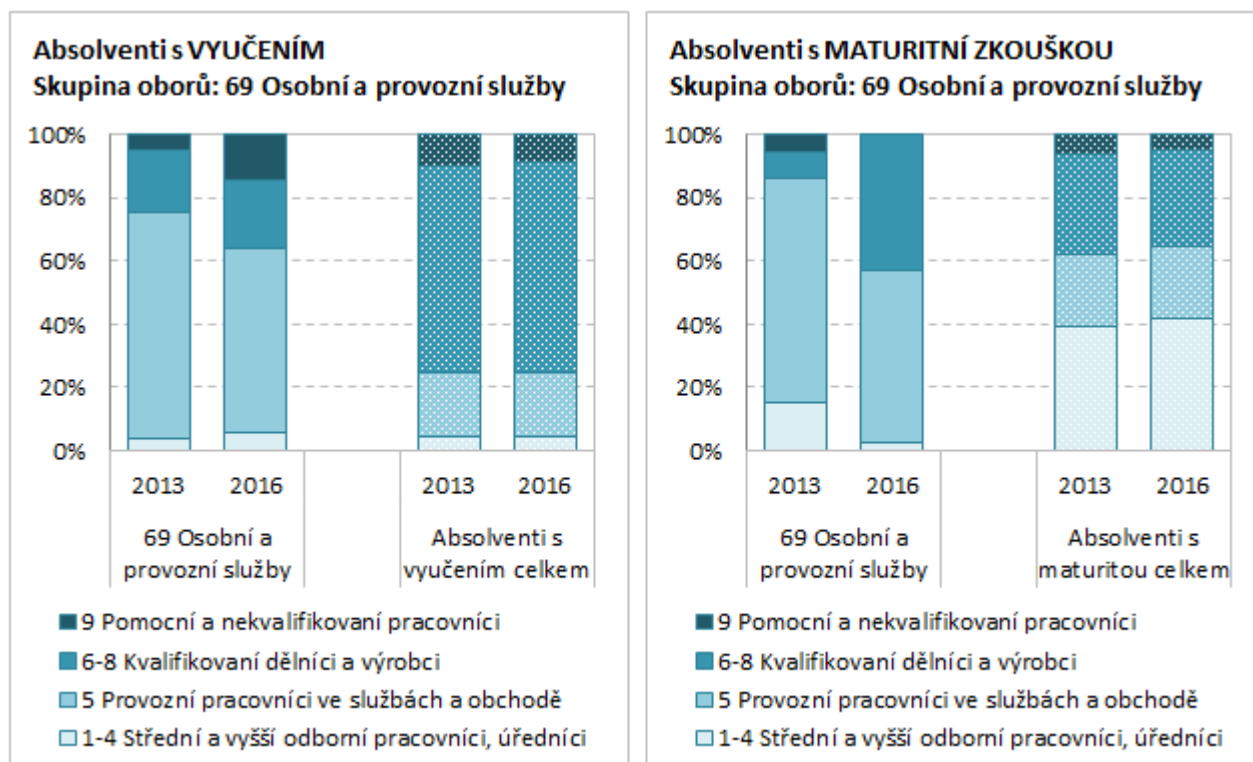
Zaměstnaných **absolventů s maturitou** (věk 20–24 let) bylo v roce 2016 celkem **98 tisíc** a jejich počet od roku 2013 výrazně poklesl. Absolventi **službových oborů s maturitou v roce 2016 tvořili 1,3 %** pracujících absolventů s maturitní zkouškou a jejich počet od roku 2013 se snížil o 71,2 %.

Tab. 5.1: Počet pracujících absolventů s vyučením a maturitou ve věku 20–24 let

Absolventi 20-24 let	Vyučení		Maturanti		Vyučení + maturanti	
	Skup. 69	Celkem	Skup. 69	Celkem	Skup. 69	Celkem
2013	6 482	101 047	4 452	139 557	10 934	240 604
2016	5 553	98 904	1 280	98 151	6 833	197 055
rozdíl	-929	-2 143	-3 172	-41 406	-4 101	-43 549
změna (%)	-14,3%	-2,1%	-71,2%	-29,7%	-37,5%	-18,1%

Absolventi službových oborů s výučním listem v roce 2016 pracovali téměř v 57 % v profesích souhrnně označovaných jako Provozní pracovníci ve službách a obchodě, což správně odpovídá jejich úrovni i charakteru vzdělání. Absolventi těchto oborů s maturitní zkouškou pak nejčastěji pracovali ve skupinách profesí Provozní pracovníci ve službách a obchodě (55 %) a Kvalifikovaní dělníci a výrobci (43 %). Mezi absolventy službových oborů s maturitní zkouškou jsou především absolventi oborů kategorie L/0 (s odborným výcvikem) a L/5 (nástavbových oborů), jejichž příprava je zaměřena na odborný výcvik a odpovídá spíše nižším odborným profesím.

Obr. 5.1 a 5.2: Struktura pracujících absolventů s vyučením a s maturitou ve věku 20–24 let z hlediska profesního členění

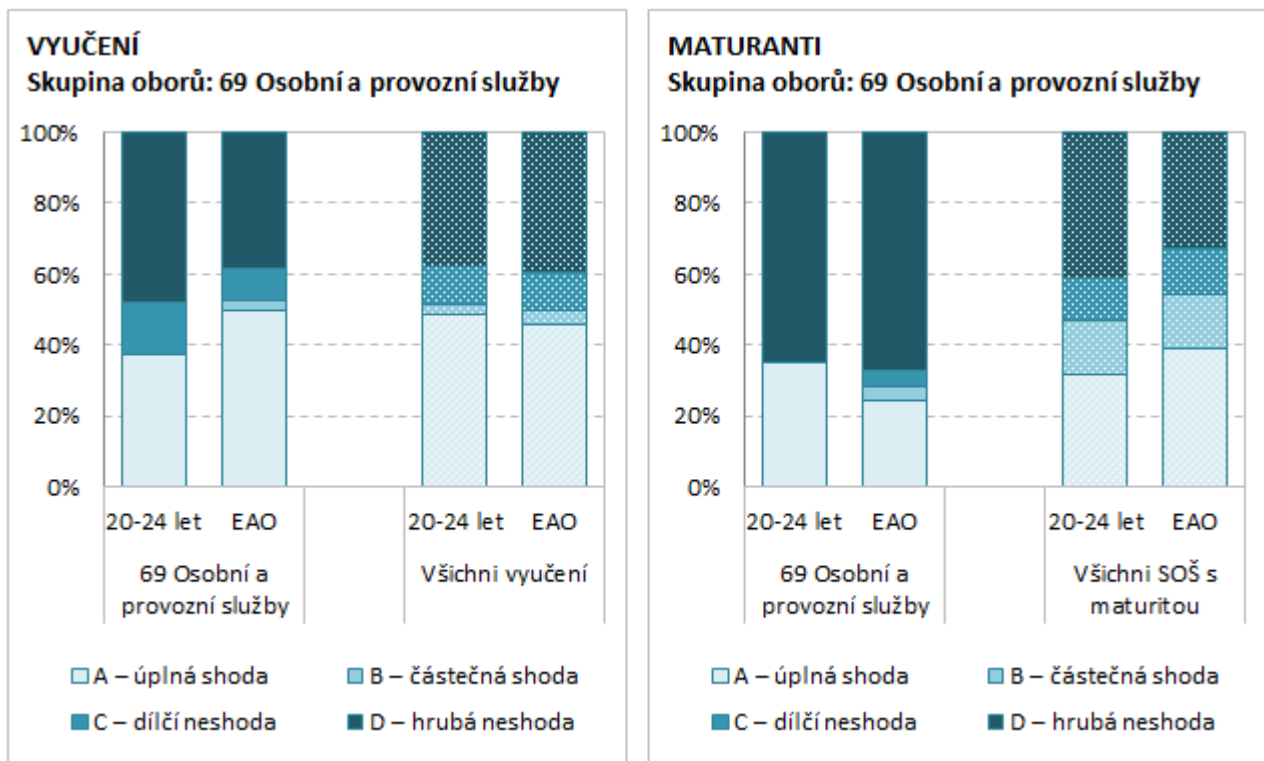
5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání

Na základě dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání došlo k rozdělení zaměstnaných do čtyř skupin – úplná shoda, částečná shoda, dílčí neshoda a hrubá neshoda. Pro posouzení toho, jaký podíl zaměstnaných absolventů pracuje zcela mimo svůj obor, je vypovídající právě hodnota hrubé neshody.

Vyučení celkem (bez věkového rozlišení) v roce 2016 dosahují poměrně vysokých hodnot úplné shody (46 %), u absolventů ve věku 20–24 let je to téměř 49 %. Na druhou stranu je vysoký také podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě se svým získaným vzděláním (40 %, u absolventů 38 %).

Vyučení ze skupiny oborů **69 Osobní a provozní služby** mají **vyšší míru úplné shody** (50 %) než je průměr za vyučené (46 %). Absolventi (20–24letí) vykazují o naopak výrazně nižší míru úplné shody (37 %) a nedosahují průměrné hodnoty (průměr za vyučené absolventy je 49 %). Hrubou neshodu mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním vykazuje až 48 % absolventů službových oborů vzdělání s výučním listem, současně ale absolventi těchto oborů vzdělání dlouhodobě dosahují vyšší míry nezaměstnanosti. Ve srovnání s předešlým šetřením v roce 2013 se **situace v oblasti shody** mezi vzděláním a zaměstnáním u mladých lidí ve věku 20-24 let službových oborů s výučním listem změnila – snížil se podíl těch, kteří pracují v úplné shodě, i pracujících na pozicích v dílčí neshodě, a současně se zvýšil podíl těch, kteří jsou zaměstnáni na pozicích v hrubé neshodě s jejich dosaženým vzděláním.

Obr. 5.3 a 5.4: Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání – struktura absolventů (2016)

Pozn.: EAO = ekonomicky aktivní obyvatelstvo; bližší označení kategorií A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda lze najít v níže uvedených odkazech.

Na **maturitní úrovni** se shoda mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním posuzuje obtížněji, protože klasické maturitní vzdělávání nesměruje tak jednoznačně k uplatnění v konkrétních skupinách profesí, a tudíž jsou hranice pro určování shody volnější. Proto mezi maturanty na trhu práce najdeme více zastoupeny také ty, kteří pracují v částečně shodě či dílčí neshodě s vystudovaným oborem vzdělání, než je tomu u vyučených.

Zatímco u vyučených je míra shody mezi vzděláním a zaměstnáním nepatrně vyšší u absolventů než u zaměstnaných celkem, u maturantů je tomu naopak. V **úplné nebo částečné shodě** se svým vzděláním pracuje 54 % maturantů bez rozlišení věku, ovšem u absolventů ve věku 20–24 let je to

47 %. Podobně mezi ekonomicky aktivním obyvatelstvem s maturitní zkouškou je 33 % těch, co spadají do kategorie **hrubá neshoda**, v případě absolventů ve věku 20–24 let je podíl těch, kteří pracují zcela mimo svůj obor, dokonce 42 %.

Tab. 5.2: Podíl absolventů, jejichž zaměstnání je zcela odlišné od získaného vzdělání

% hrubá neshoda	Vyučení (20-24 let)		Maturanti (20-24 let)	
	Skup. 69	Všichni vyučení	Skup. 69	Všichni maturanti
2013	32,7%	33,8%	13,7%	41,3%
2016	47,9%	37,9%	64,8%	41,5%

U ekonomicky aktivních absolventů (20–24 let) se vzděláním v některém ze službových oborů s maturitou je podíl pracujících na pozicích, které jsou v úplné a částečné shodě s jejich vzděláním, vyšší u absolventů než u celku. Hodnoty úplné shody nejsou moc vysoké (35,2 % u 20–24letých a 24,6 % u celku), rozdíly jsou v částečné shodě a dílčí neshodě, která se u mladých absolventů nevyskytuje (viz obr. 5.3). Absolventi (20–24 let) maturitních službových oborů vzdělání nejčastěji nacházejí uplatnění v široké škále profesí (např. i jako montážní dělníci či prodavači).

Další informace, souhrny i metodologii k tématu shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole **Shoda vzdělání a zaměstnání**. Najdete zde porovnání shody mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to pro kategorie zaměstnaných absolventů **ve věku 20–29 let** – zvlášť pro **vyučené** a pro **maturanty**. Informace v této kapitole vycházejí z publikací:

DOLEŽALOVÁ, G.: *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2013*. Praha: NÚV, 2014. 40 stran, <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-99> a

DOLEŽALOVÁ, G.: *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2016*. Praha: NÚV, 2017. 40 stran, <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-144>.

6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru

Předchozí kapitola se věnovala posouzení shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním, které vycházelo z odborného porovnání údajů o vzdělání a o vykonávané profesi mezi zaměstnanými osobami. Teď se na podobnou problematiku podíváme z pohledu absolventů. Představíme si totiž některé výsledky dotazníkového šetření mezi žáky posledních ročníků středních odborných škol. Dotazování se zaměřilo na otázky, jak si žáci vybírali svůj obor a jak byli s volbou oboru spokojeni. Dále zjišťovalo celkové hodnocení získaného vzdělání i kompetencí, silné a slabé stránky přípravy a rovněž i další studijní a pracovní záměry budoucích absolventů zejména v tom, zda se chtějí uplatnit ve svém oboru. Vzhledem k tomu, že poměrně vysoký podíl absolventů odchází pracovat mimo svůj obor, byla zjišťována i aktuální situace v oborech osobních a provozních služeb a specifické důvody, které vedou k odchodu absolventů z tohoto oboru.

Prezentované výsledky vycházejí z dotazníkového šetření žáků posledních ročníků středních odborných škol, které bylo realizováno v průběhu roku 2015 v Národním ústavu pro vzdělávání. Zjištění ukazuje situaci mladých lidí v závěru studia na střední škole, tedy v období těsně před vstupem na trh práce nebo do terciárního vzdělávání.⁴

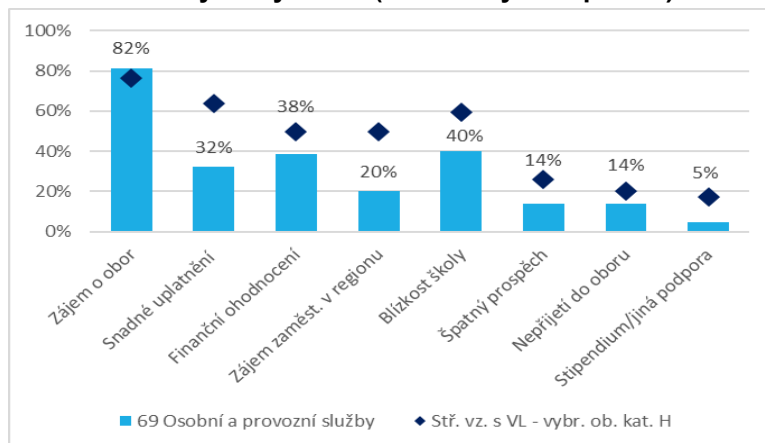
⁴ Výběr vzorku byl proveden jako stratifikovaný, a to z hlediska kategorie vzdělání i skupin oborů, a do průzkumu se zapojily celkově téměř 3 tisíce žáků posledních ročníků učebních i maturitních oborů, z toho 82 žáků službových oborů.

6.1 Osobní a provozní služby – UČEBNÍ OBORY

Motivace k volbě oboru

Dominantním důvodem pro výběr oboru ve skupině Osobní a provozní služby je zájem o obor, který uvádí 82 % žáků tohoto zaměření oproti 77 % v průměru. Naopak snadné uplatnění na trhu práce (32 % oproti 64 %), finanční ohodnocení (38 % oproti 50 %) a zájem zaměstnavatelů v regionu (20 % oproti 50 %) jsou uváděny podprůměrně často. Blízkost školy vzalo v úvahu asi 40 % žáků, což je méně než průměr. Špatný prospěch a nepřijetí do oboru rovněž nejsou častými důvody výběru oboru (14 % oproti 26 %, res. 20 %).

Obr. 6.1: Důvody volby oboru (v % kladných odpovědí)

Původní zájem o obor

Původní zájem žáků o obor byl vysoký; v rámci sledovaných učebních oborů dokonce nejvyšší. Přibližně 45 % žáků původně rozhodně chtělo studovat tento obor a 41 % jej spíše chtělo.

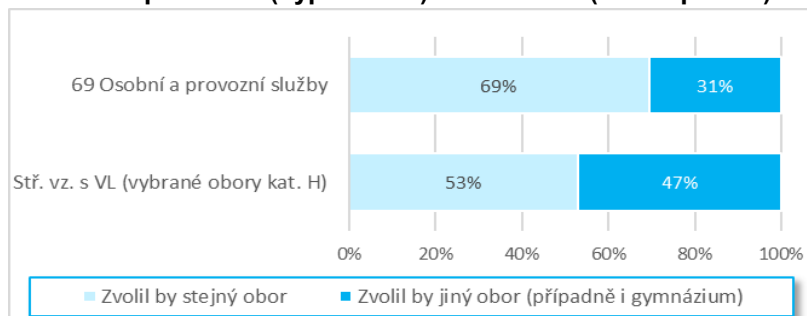
Kdo ovlivnil žáky při výběru oboru?

Žáci se při výběru oborů služeb rozhodovali v naprosté většině sami (95 %), dále je ovlivňovali rodiče (43 % odpovídá zhruba průměru) a kamarádi (21 %, opět na úrovni průměru). Naopak relativně menší vliv měli lidé z praxe (17 % oproti 25 % v průměru).

Míra identifikace s oborem

Míra identifikace s oborem je poměrně vysoká. Ze žáků učebních oborů služeb by si více než dvě třetiny (69 % oproti 53 %) zvolily znovu stejný obor, jen asi 31 % by dala přednost jinému oboru. V rámci sledovaných skupin učebních oborů je zde míra identifikace s oborem nejvyšší.

Obr. 6.2: Opakovaná (hypotetická) volba oboru (v % odpovědí)

Důvody volby jiného oboru

Žáci by si zvolili jiný obor nejčastěji z důvodu obtížného hledání zaměstnání v oboru (23 % oproti 15 % v průměru), dále 16 % uvádí ztrátu zájmu o obor a stejné procento nízké platy v oboru. Uvedená procenta jsou ovšem ve srovnání s ostatními obory pod průměrem. Rovněž nízké platy v oboru (16 % oproti 20 %) nebo neperspektivnost oboru (13 % oproti 12 %) nejsou příliš frekventovaným důvodem pro hypotetickou změnu oboru studia.

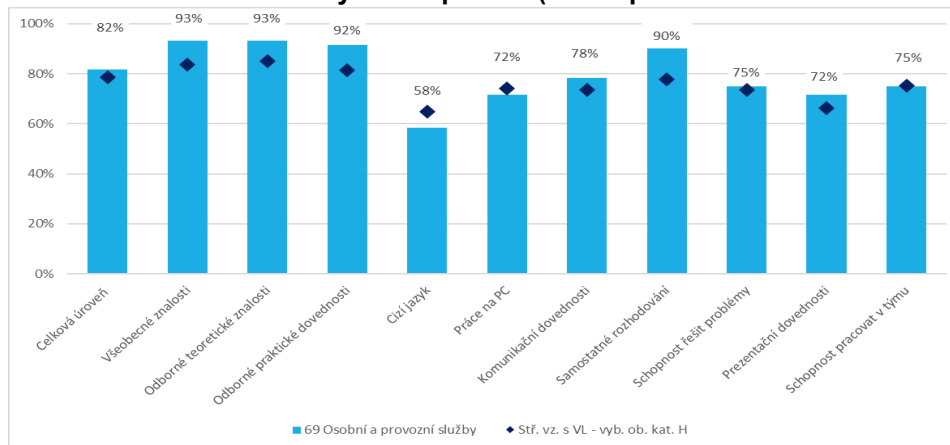
Hodnocení studia a úrovně

Ve skupině Osobní a provozní služby je celkové hodnocení studia pozitivní (kladně se vyjádřilo 82 % oproti 78 %). Žáci v této skupině velmi dobře hodnotí především získané všeobecné znalosti (93 % oproti 84 % v průměru). Dále jsou podle názoru budoucích

Získaných kompetencí

absolventů na dobré úrovni i jejich odborné teoretické znalosti (93 % oproti 85 %) a odborné praktické znalosti (92 % oproti 81 %). Poměrně vysoké procento se pozitivně vyjadřuje i k řadě tzv. klíčových kompetencí, konkrétně nadprůměrně posuzují úroveň komunikačních dovedností, schopnost samostatného rozhodování a prezentační dovednosti. Na druhou stranu pouze 58 % (oproti 65 % v průměru) je spokojeno se znalostí cizího jazyka.

Obr. 6.3: Hodnocení získaných kompetencí (v % odpovědí rozhodně dobře + spíše dobře)

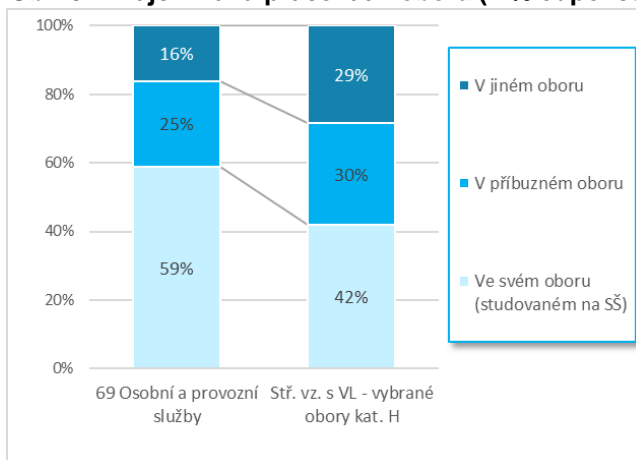
Pracovní a studijní záměry

Necelá polovina žáků předpokládá, že se po vyučení uplatní jako zaměstnanec (46 %), což odpovídá průměru. Poměrně vysoké procento uvažuje o zahájení podnikatelské aktivity jako OSVČ (18 % oproti 12 % v průměru). Kolem průměru se pohybuje procento žáků, kteří se chtějí pokusit o nástavbové studium (38 % uvažuje o denním studiu a 9 % o dálkové formě studia), naopak vyšší procento plánuje přivýdělek formou krátkodobých brigád (25 %).

Zájem pracovat v oboru

Žáci mají značný zájem uplatnit se v tomto oboru. Přímo v oboru by chtělo pracovat 59 % z nich (oproti 42 % v průměru) a dalších 25 % by se chtělo uplatnit v příbuzném oboru. Pouze 16 % žáků posledních ročníků plánuje, že si najde práci mimo obor.

Obr. 6.4: Zájem žáků pracovat v oboru (v % odpovědí)

Důvody zájmu pracovat mimo obor

Hlavní důvody, proč část žáků zamýšlí pracovat mimo obor, souvisí zpravidla s uplatněním na trhu práce. Nejčastěji uvádějí nedostatek pracovních míst v oboru (16 % oproti 12 %), nezájem zaměstnavatelů (13 % oproti 12 % v průměru), nízké platy (13 % oproti 18 % v průměru). Z důvodu špatných pracovních podmínek si chce práci mimo obor najít 13 % budoucích absolventů (oproti 14 % za všechny vyučené v průměru).

Hodnocení možnosti získat zaměstnání

Žáci oborů služeb hodnotí možnost získat zaměstnání v oboru poměrně pesimisticky. Jen asi 11 % z nich si myslí, že získat zaměstnání v oboru lze velmi dobře, 29 % spíše dobře. Naopak 50 % se domnívá, že možnosti zaměstnání v oboru jsou spíše špatné a podle 11 % z nich dokonce velmi špatné.

Další informace, souhrny i metodologii k tématu můžete najít v následujících publikacích:

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce. I. etapa – šetření 2015. Srovnání vybraných skupin učebních a maturitních oborů*. Praha: NÚV, 2016. 55 stran, dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-133>,

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce. I. etapa – šetření 2015. Profily vybraných skupin učebních a maturitních oborů*. Praha: NÚV, 2016. 55 stran, dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-134>,

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce. I. etapa. Srovnání situace absolventů učebních a maturitních oborů*. Praha: NÚV, 2015. 53 stran, dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-128>.

Stručné výtahy a souhrny k tématu přechodu absolventů na trh práce z pohledu samotných absolventů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci Absolventi a trh práce → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole [Využívají absolventi škol své vzdělání?](#), nebo v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitolách [Volba a vztah k oboru](#) a [Hodnocení vzdělání](#) (informace o spokojenosti absolventů s výběrem oboru a se získanými kompetencemi).

7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol

V této kapitole budou představeny dílčí výsledky z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, v němž byly zjišťovány jejich personální potřeby, jejich názory na připravenost absolventů škol pro pracovní uplatnění či postoje k přijímání a nepřijímání absolventů škol. Uvedené výsledky se vztahují jen k těm zaměstnavatelům, jejichž působení souvisí převážně s oblastí osobních a provozních služeb.

7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů

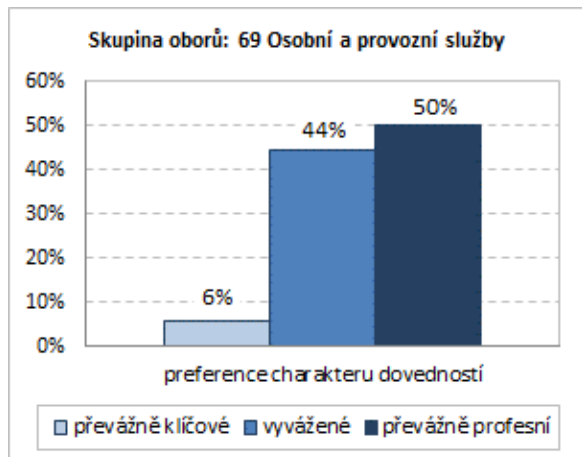
► Klíčové dovednosti, nebo odbornost?

Pro plynulý přechod absolventů ze škol na trh práce je důležité, aby absolventi byli připraveni na zásadní požadavky a potřeby budoucích zaměstnavatelů, a jejich znalosti, schopnosti a dovednosti (tzv. kompetence) také co nejvíce odpovídaly očekáváním potenciálních zaměstnavatelů. Kompetence lze přitom rozdělit na profesní a klíčové.

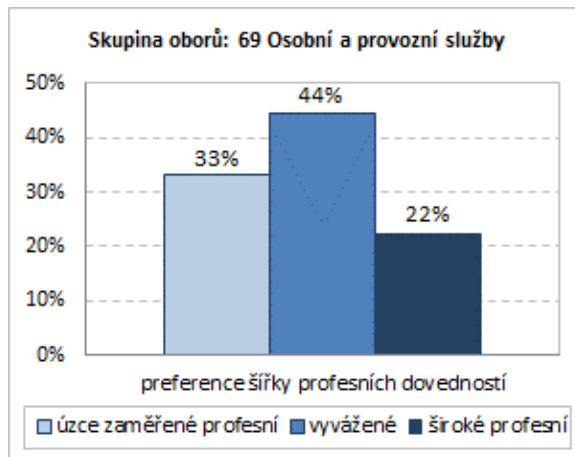
Profesní kompetence jsou úzce svázány s konkrétní odborností a jejich zvládnutí umožňuje, případně usnadňuje výkon určitých profesí či povolání. **Klíčové kompetence** jsou pojímány jako kombinace znalostí, dovedností a postojů, které všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, k aktivnímu občanství, sociálnímu začlenění i pro pracovní život.

Z výsledků šetření zaměstnavatelů plyne, že zaměstnavatelé v oblasti služeb (skupiny oborů 69 Osobní a provozní služby) nejčastěji **přikládají u zaměstnanců větší důležitost profesním dovednostem před klíčovými dovednostmi**. Ačkoli zaměstnavatelé si uvědomují důležitost klíčových dovedností, projevuje se zde vliv oborového zaměření jednotlivých firem. I nadále velká část zaměstnavatelů preferuje více profesní vědomosti a dovednosti, neboť je považují za nezbytné pro výkon řady povolání (kadeřník, kosmetička, masér).

Obr. 7.1: Preference zaměstnavatelů mezi profesními a klíčovými dovednostmi při přijímání nových pracovníků

Obr. 7.2: Míra šířky profesního záběru vhodná u nových pracovníků vzhledem k důležitosti pro firmu zaměstnavatele

► Hluboké a úzké profesní dovednosti, nebo široké profesní dovednosti?

V odpovědích zaměstnavatelů **výrazně převažovaly odpovědi preferující profesní dovednosti** nad odpověďmi zahrnujícími klíčové dovednosti. Hodnota celkového průměru 3,17 vypovídá o mírně větším důrazu kladeném na úzce zaměřené profesní dovednosti.

► Kompetence, které zaměstnavatelé považují za důležité

Nároky zaměstnavatelů souvisí s dosaženým vzděláním pracovníků, tzn., že **s rostoucí úrovní vzdělání přikládají zaměstnavatelé jednotlivým kompetencím větší význam**. Jako nejdůležitější znalosti, dovednosti a schopnosti zaměstnavatelé v oblasti osobních a provozních služeb označili:

- umění jednat s lidmi
- čtení a porozumění pracovním instrukcím
- schopnost nést odpovědnost
- ochotu učit se

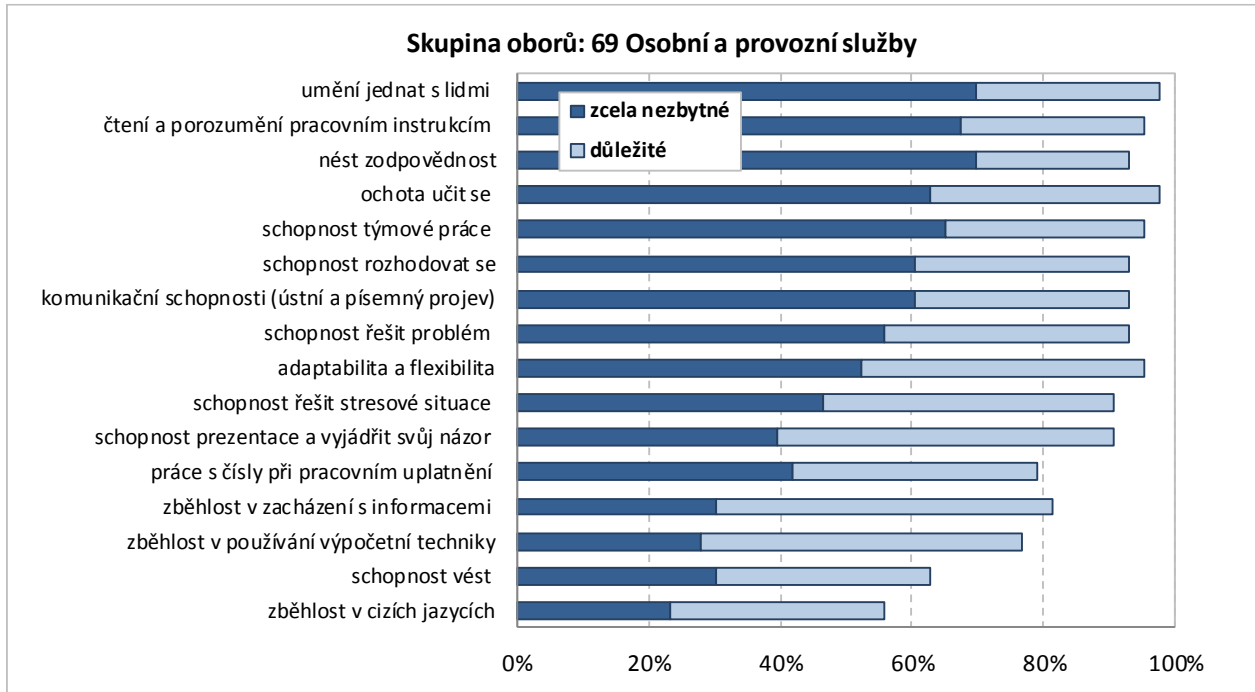
Za relativně nejméně důležité kompetence označili zaměstnavatelé zběhlost v cizích jazycích a schopnost vést.

Nejnižší požadavky na vybavenost klíčovými dovednostmi mají zaměstnavatelé na **zaměstnance se středním vzděláním s výučním listem**. Vyplývá to už ze samotného charakteru pozic, které tito pracovníci nejčastěji zastávají (provozní pracovníci ve službách). Očekávají od nich zejména schopnost **umění jednat s lidmi**. Dále také **schopnost týmové práce** a **čtení a porozumění pracovním instrukcím**.

Na **zaměstnance se středním odborným vzděláním s maturitou** jsou kladeny vyšší nároky. Souvisí to s charakterem pracovních pozic, které bývají obsazovány těmito pracovníky. Jde o pozice, které jsou spojeny s požadavky na větší samostatnost, zodpovědnost, schopnost se rozhodovat a řešit problém. Největší důraz je kladen na **schopnost nést odpovědnost**. Dále na **schopnost týmové práce, čtení a porozumění pracovním instrukcím a ochotu učit se**.

Nejvyšší úroveň vybavenosti klíčovými kompetencemi očekávají zaměstnavatelé od **pracovníků s vysokoškolským vzděláním**. Všechny klíčové kompetence hodnotí v případě vysokoškoláků jako zcela nezbytné nebo důležité. Nejvíce jsou zdůrazňovány **schopnost rozhodovat se a komunikační schopnosti**.

Obr. 7.3: Důležitost klíčových kompetencí podle zaměstnavatelů (v % odpovědí, 2012)

Pozn.: Řazeno podle váženého průměru, tj. celkové důležitosti.

Informace o tom, jak zaměstnavatelé hodnotí důležitost vybraných klíčových kompetencí, naleznete na stránce [Důležitost kompetencí pro zaměstnavatele v jednotlivých sektorech národního hospodářství](http://www.infoabsolvent.cz)⁵ na www.infoabsolvent.cz, údaje jsou uvedeny na úrovni sektorů, ve kterých zaměstnavatelé převážně působí.

► Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit

Zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se také k tomu, na jaké klíčové kompetence by se podle nich měly školy více zaměřit. I když se předpokládá, že v odpovědích zaměstnavatelů se promítnou právě jejich vlastní zkušenosti, odpovědi se nemusí vztahovat jenom k danému odvětví, v němž firmy působí. Otázka byla definována obecně a zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se ke všem úrovním vzdělání.

Nejvyšší požadavky na rozvoj klíčových dovedností mají zaměstnavatelé u **vzdělávání vyučených**, z čehož se dá usoudit, že právě u absolventů s vyučením spatřují největší nedostatky v oblasti klíčových dovedností. Deklarována je zejména potřeba zaměřit pozornost více na rozvoj **umění jednat s lidmi** a také **schopnosti řešit problém**. Další výrazný podíl zaměstnavatelů požaduje zlepšení přípravy směřující k rozvoji schopnosti **nést odpovědnost**.

⁵ Dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/TematickyKatalog/DStranka.aspx?KodStranky=4.1.01>

Tab. 7.1: Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit (v % odpovědí, 2012)

klíčové kompetence	vyučení	střední s maturitou	VŠ	celkem
umění jednat s lidmi	77,8%	72,2%	66,7%	72,2%
nést zodpovědnost	72,2%	61,1%	55,6%	63,0%
schopnost řešit stresové situace	61,1%	61,1%	61,1%	61,1%
schopnost řešit problém	77,8%	50,0%	55,6%	61,1%
schopnost rozhodovat se	66,7%	55,6%	44,4%	55,6%
schopnost týmové práce	66,7%	61,1%	38,9%	55,6%
ochota učit se	66,7%	55,6%	38,9%	53,7%
zběhlost v cizích jazycích	27,8%	77,8%	44,4%	50,0%
komunikační schopnosti (ústní a písemný projev)	61,1%	50,0%	38,9%	50,0%
schopnost prezentace a vyjádřit svůj názor	50,0%	44,4%	44,4%	46,3%
zběhlost v zacházení s informacemi	50,0%	38,9%	38,9%	42,6%
adaptabilita a flexibilita	44,4%	33,3%	44,4%	40,7%
práce s čísly při pracovním uplatnění	38,9%	55,6%	22,2%	38,9%
čtení a porozumění pracovním instrukcím	44,4%	50,0%	22,2%	38,9%
schopnost vést	22,2%	44,4%	44,4%	37,0%
zběhlost v používání výpočetní techniky	50,0%	33,3%	27,8%	37,0%
jiné	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Firmy působící v oblasti služeb u **studentů maturitních oborů** doporučují více zaměřit pozornost na zlepšení **znalostí cizího jazyka** a **umění jednat s lidmi**. Pozornost doporučují zacílit i na rozvoj **schopnosti řešit stresové situace**, schopnosti **nést zodpovědnost** a **schopnosti týmové práce**.

V případě **vysokoškoláků** figuruje na předních místech nutnost většího rozvoje schopnosti **umění jednat s lidmi** a **schopnosti řešit stresové situace**. Značný důraz je kladen také na rozvoj schopnosti **nést odpovědnost** a **schopnosti řešit problém**.

7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů

► Kritéria ovlivňující přijetí pracovníka s praxí a absolventa

Zaměstnavatelé působící v oblasti služeb kladou při **přijímání absolventů** nejvíce důraz na:

- zájem o práci a chuť pracovat
- požadované vzdělání
- odbornou kvalifikaci
- pracovitost, pracovní nasazení

V případě pracovníků s pracovními zkušenostmi rozhoduje především zájem o práci, pracovní nasazení a charakter předchozí praxe i profesní zkušenosti. Na požadované vzdělání kladou firmy větší důraz v případě absolventů, u pracovníků s praxí je důležitější předchozí praxe než vzdělání.

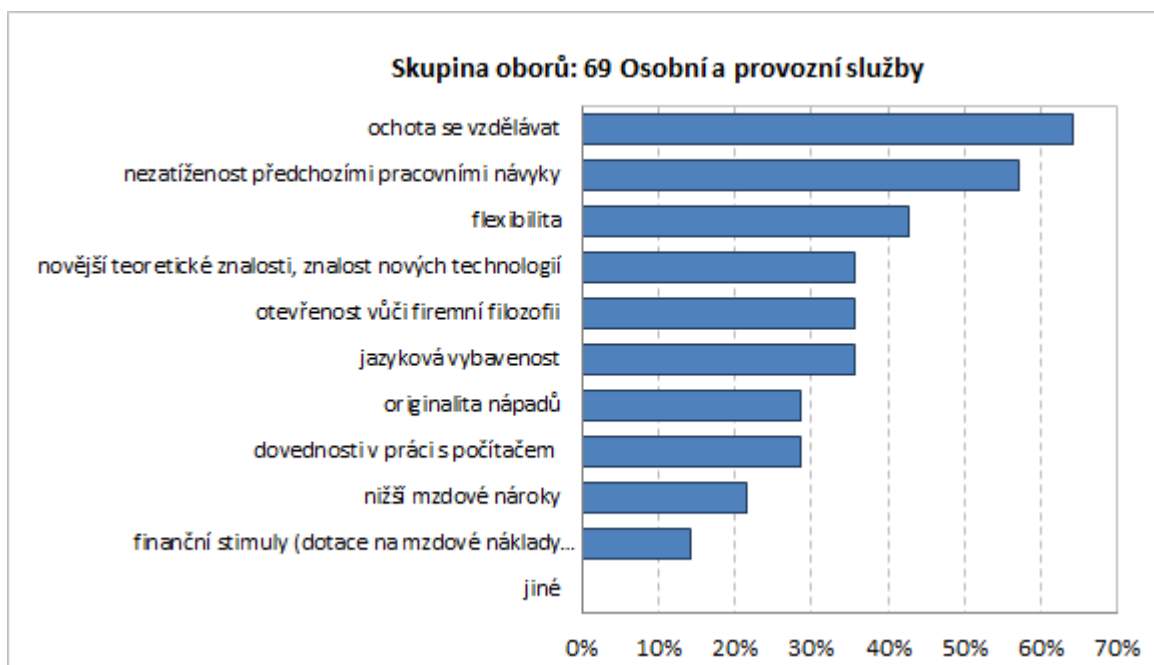
Tab. 7.2: Kritéria pro přijetí zaměstnanců (podíl získaných odpovědí, 2012)

Kritéria pro přijetí zaměstnanců (podíl firem s tímto požadavkem)			
u absolventů		u pracovníků s praxí	
zájem o práci, chuť pracovat	80,0%	zájem o práci, chuť pracovat	86,7%
požadované vzdělání	80,0%	pracovitost, pracovní nasazení	86,7%
odborná kvalifikace, orientace v oboru	73,3%	předchozí praxe, profesní zkušenosti	80,0%
pracovitost, pracovní nasazení	73,3%	samostatnost	80,0%
flexibilita	73,3%	komunikativnost	80,0%
důslednost	73,3%	ochota nést odpovědnost	80,0%
komunikativnost	66,7%	odborná kvalifikace, orientace v oboru	73,3%
ochota nést odpovědnost	66,7%	flexibilita	73,3%
samostatnost	60,0%	důslednost	73,3%
ochota dále se vzdělávat	60,0%	reference	60,0%
schopnost týmové práce	60,0%	ochota dále se vzdělávat	60,0%
znalost jazyků	53,3%	schopnost týmové práce	60,0%
reference	40,0%	požadované vzdělání	53,3%
řidičské oprávnění	26,7%	znalost jazyků	33,3%
předchozí praxe, profesní zkušenosti	20,0%	řidičské oprávnění	33,3%
jiné	0,0%	jiné	0,0%

► Proč zaměstnavatelé přijímají absolventy škol?

Většina firem působících v oblasti služeb se přijímání absolventů nevyhýbá, podle výsledků šetření v mnoha případech jsou absolventi dokonce preferováni (v 40 %).

Obr. 7.4: Důvody přijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů (2012)

Hlavním důvodem firem pro rozhodnutí přijmout absolventy je jejich **ochota se dále vzdělávat** a jejich **nezatíženost předchozími pracovními návyky**. Zaměstnavatelé v některých případech oceňují také jejich flexibilitu, novější teoretické znalosti a znalosti nových technologií,

otevřenost vůči firemní filozofii (ochota přijímat názory a postoje dané firmy), ale i jejich jazykovou vybavenost. Domnívají se také, že absolventi mají originální nápady a dostatečné dovednosti v práci s počítačem.

Méně častými důvody jsou nižší mzdové nároky a případné finanční stimuly (dotace na mzdové náklady poskytované úřadem práce).

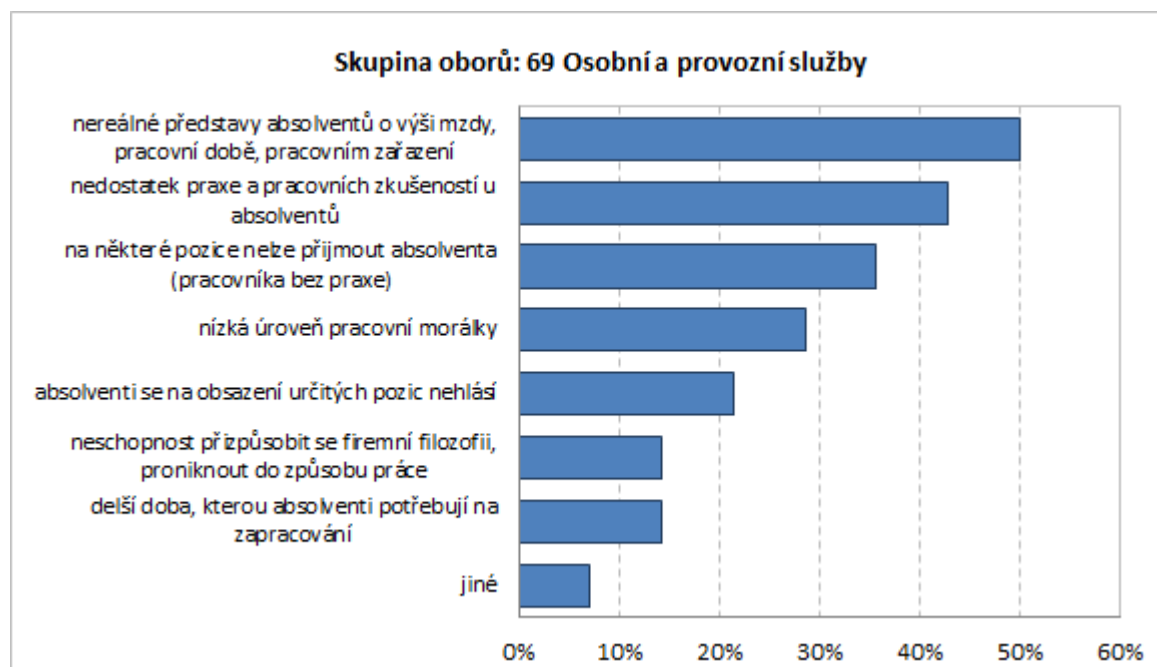
► Jaké jsou důvody nepřijímání absolventů?

Ačkoli významná část firem je otevřená přijímání absolventů, část zaměstnavatelů se přesto absolventům spíše vyhýbá (7 %).

Hlavními důvody, proč zaměstnavatelé nepřijímají absolventy škol, jsou **nereálné představy absolventů o výši mzdy, pracovní době nebo pracovním zařazení**. Firmy považují za častý důvod k nepřijetí absolventa také **nedostatek praxe a pracovních zkušeností**. Část zaměstnavatelů se domnívá, že **na některé pozice ani nelze absolventa přijmout**, protože pro výkon dané profese je nezbytná praxe.

Několik zaměstnavatelů má zkušenost s **nízkou úrovní pracovní morálky absolventů**, a z toho důvodu se jejich přijetí spíše vyhýbá. Také několik zaměstnavatelů uvádí, že **absolventi o jisté pracovní pozice nejeví zájem** a nehlásí se na ně. Spíše okrajově se stává, že firma absolventy nepřijme kvůli jejich neschopnosti přizpůsobit se firemní filozofii či proniknout do způsobu práce nebo delší době, kterou absolventi potřebují na zapracování.

Obr. 7.5: Důvody nepřijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů (2012)

► Poptávka po profesích či oborech vzdělání na trhu práce

Nedostatek pracovníků určitých profesí pociťuje 57 % firem z oblasti provozních a osobních služeb.

Zaměstnavatelé byli požádáni, aby se pokusili stanovit obory vzdělání, po nichž bude podle jejich názoru na trhu práce poptávka v dalších letech. Měli možnost vyjádřit se k více oborům,

a to nejen z odvětví, ve kterých působí. Do jisté míry se zde projevuje přímá vazba mezi oborovým zaměřením firem a profesemi, po kterých bude v příštích letech větší poptávka.

Tab. 7.4: Které profese/obory považují zaměstnavatelé za perspektivní?

perspektivní profese či obory vzdělání	počet
instalatér, údržbář	4
pracovník IT, výpočetní techniky	3
zedník	3
řemeslník (obecně)	3
psychologie	2
strojní mechanik, zámečnick	2
obráběč kovů	2
zdravotnický pracovník	2

Za profese, po kterých bude v příštích letech vyšší poptávka, lze podle vyjádření zaměstnavatelů označit především **instalatéry a údržbáře, pracovníky IT** (uváděno informační technologie, výpočetní technika), **zedníky a řemeslníky** různého charakteru (nebyli přesněji specifikováni).

Informace v této kapitole vycházejí z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, které uskutečnil Národní ústav pro vzdělávání v rámci projektu VIP Kariéra II – KP v roce 2012. Výsledky z tohoto šetření byly zpracovány a vydány v publikacích:

DOLEŽALOVÁ, G. – VOJTĚCH, J.: *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v sekundárním sektoru*. Praha: NÚV, 2013 dostupné na:

<http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-79>,

ÚLOVEC, M.: *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – komparační analýza – 2014*. Praha: NÚV, 2014, dostupné na:

<http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-90>.

Další informace, souhrny i metodologie k tématu potřeb zaměstnavatelů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Požadavky zaměstnavatelů** → v podkapitole **Kompetence důležité pro zaměstnání** a **Charakteristiky přijímání do zaměstnání**.

8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU

Pro komplexní pohled na potřeby trhu práce je zapotřebí podívat se i na dlouhodobější vývoj zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích či profesních skupinách. Ten totiž dokáže napovědět, jak se může zaměstnanost v dílčím segmentu vyvíjet dál. Národní ústav pro vzdělávání má zpracované obsáhlé studie zaměřené na analýzy změn trhu práce v ČR a EU a nastínění možného vývoje potřeb na trhu práce v ČR.

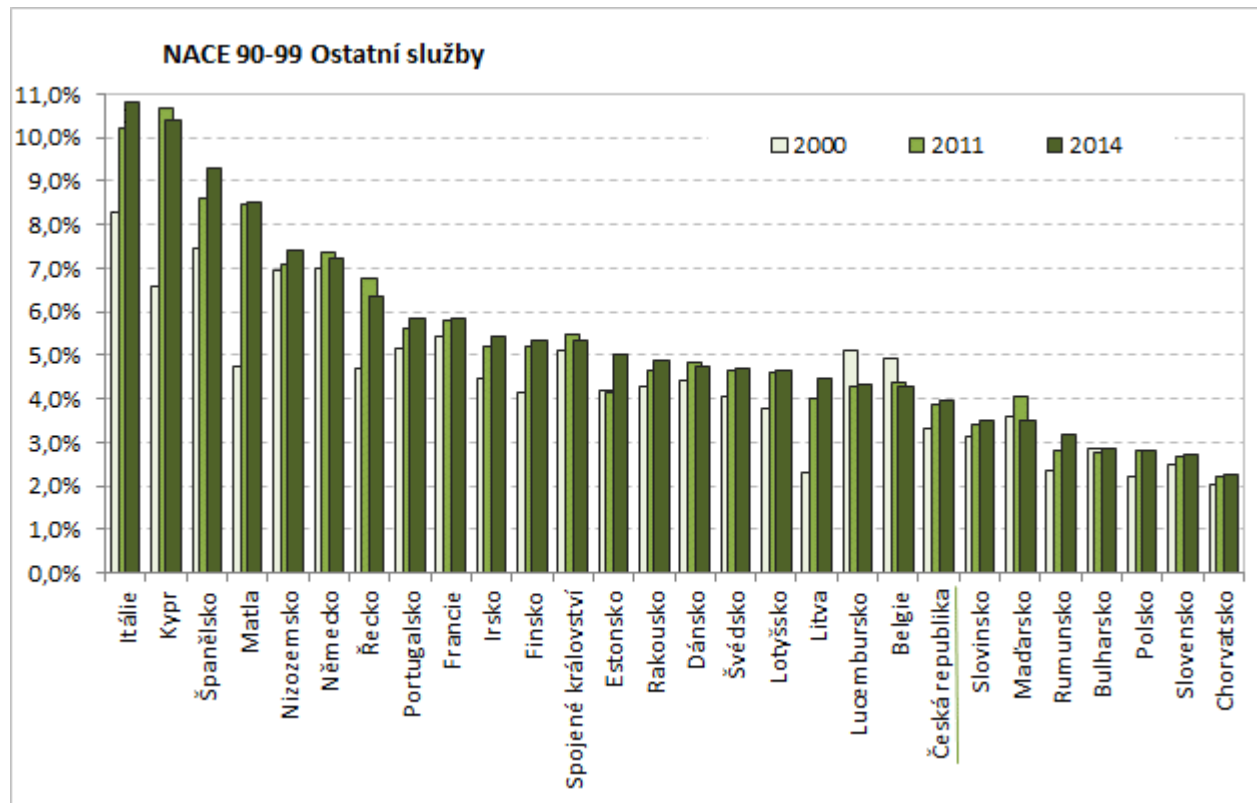
8.1 Zaměstnanost podle odvětví

Téměř 73 % zaměstnaných z profesní skupiny **Ostatní pracovníci v oblasti osobních služeb**, kterou ze dvou třetin tvoří **Kadeřníci, kosmetici a pracovníci v příbuzných oborech**, pracuje ve skupině odvětví **Ostatní služby** (Umělecké, sportovní, zábavní a další činnosti). Do skupiny odvětví **Ostatní služby** jsou zařazena odvětví NACE 90-99, konkrétně podle počtu zaměstnaných osob: Poskytování ostatních osobních služeb (NACE 96), Sportovní, zábavní a rekreační činnosti (NACE 93), Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení (NACE 91), Činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu (NACE 98), Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost (NACE 95), Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti (NACE 90), Činnosti organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů (NACE 94), Činnosti heren, kasin a sázkových

kanceláří (NACE 92), Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu (NACE 97) a Činnosti exteriorních organizací a orgánů (NACE 99).

Od roku 2000 se počet zaměstnaných v této skupině odvětví zvýšil o více než 40 tisíc, tedy zhruba o 25,9 %. V roce 2014 bylo v tomto odvětví v ČR zaměstnáno více než 196 tisíc osob. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti se v ČR mezi roky 2000-2014 zvýšil z 3,3 % na 3,9 %. V porovnání s podílem tohoto odvětví na celkové zaměstnanosti **vůči EU28 je v ČR podíl odvětví Ostatní služby nižší**, neboť v EU28 má toto odvětví podíl na celkové zaměstnanosti dosahující 6,2 %.

Obr. 8.1: Podíl zaměstnaných v odvětvích v zemích EU

► Vývoj do roku 2025

V skupině odvětví Ostatní služby se do roku 2025 očekává zvýšení počtu pracovních míst. Jejich počet by se měl mezi roky 2014-2025 zvýšit zhruba o 8 tisíc, tedy přibližně o 4 %. Neznámá to však, že v tomto odvětví bude do roku 2025 potřeba obsadit jen tato nově vzniklá pracovní místa. Do roku 2025 by totiž v tomto odvětví mělo svá současná pracovní místa opustit (především kvůli odchodu do důchodu) zhruba 39 tisíc osob. Celkově lze tedy očekávat, že do roku 2025 bude v odvětví Umělecké, sportovní, zábavní a další činnosti potřeba nově obsadit zhruba 47 tisíc pracovních míst.

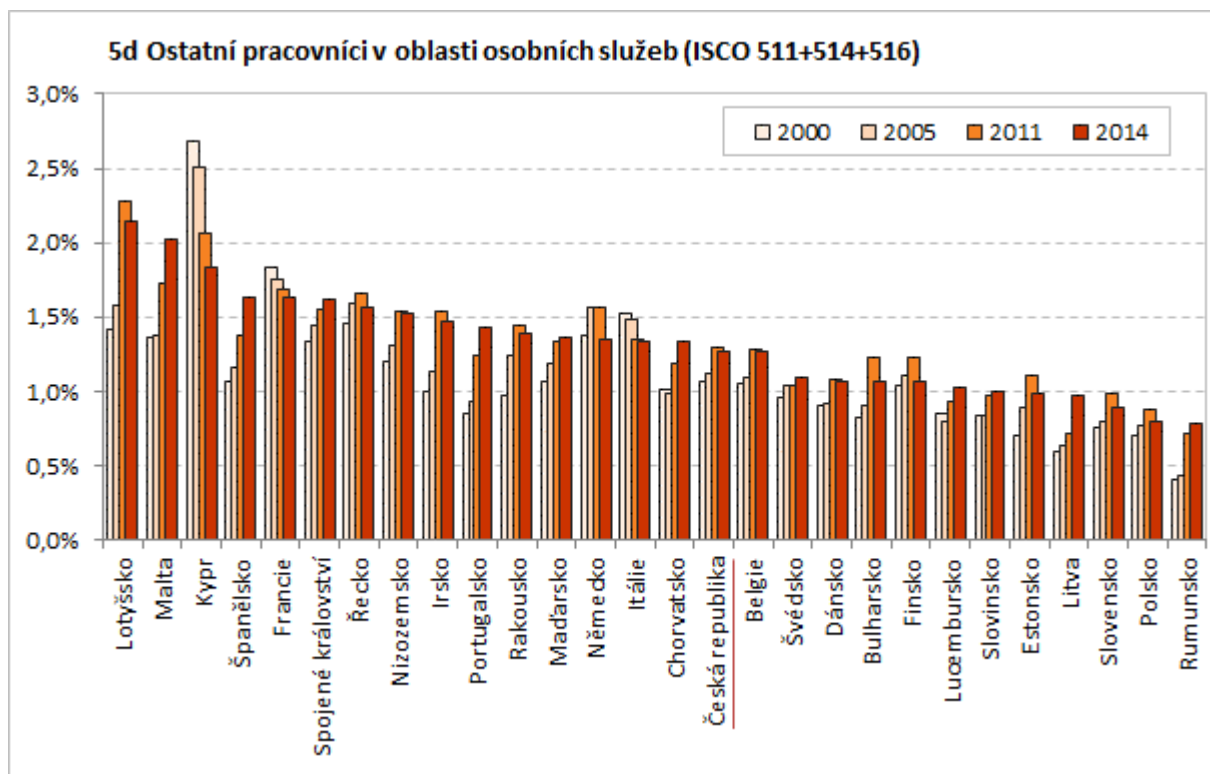
Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích se podívejte na stránku <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-02>, kde si můžete vybrat odvětví, které Vás zajímá.

8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin

V roce 2014 bylo v ČR v profesním seskupení **Ostatní pracovníci v oblasti osobních služeb** zaměstnáno téměř **63 tisíc osob** a na celkovém počtu zaměstnaných osob v ČR má podíl **1,3 %**. Jsou zde zahrnuty tři skupiny odpovídající mezinárodní klasifikaci ISCO-08 na 3. úrovni (řazeno podle počtu zaměstnaných osob): Kadeřníci, kosmetici a pracovníci v příbuzných oborech (ISCO 514), kteří tvoří 69 %, dále Obslužní pracovníci, průvodčí v osobní dopravě a průvodci v cestovním ruchu (ISCO 511) a Ostatní pracovníci v oblasti osobních služeb (ISCO 516). **V porovnání s rokem 2000 se počet zaměstnaných v této skupině povolání v ČR zvýšil.**

V EU28 bylo v roce 2014 v tomto profesním seskupení zaměstnáno zhruba 3,0 milionu osob. V EU28 tato skupina povolání tvoří 1,4 % ze všech zaměstnaných, tedy o 0,1 procentních bodů více, než je podíl této skupiny povolání na zaměstnaných v ČR. V zemích Evropské unie v roce 2014 se podíl zaměstnaných v tomto profesním seskupení pohybuje od 0,8 % v Rumunsku po 2,2 % v Lotyšsku.

Obr. 8.2: Podíl zaměstnaných v daných profesních seskupeních v zemích EU

Největší část osob ze skupiny povolání Ostatní pracovníci v oblasti osobních služeb je v ČR zaměstnána v odvětví Umělecké, sportovní, zábavní a další činnost (tj. **Ostatní služby**). Druhým nejvýznamnějším zaměstnavatelem je pro tuto skupinu povolání odvětví **Doprava, skladování a poštovní činnosti**. Dalším významným zaměstnavatelem je pro tuto skupinu povolání odvětví **Úklidové, bezpečnostní, krajinářské, agenturní a administrativní činnosti**, dále Vzdělávání a také Zdravotní a sociální péče.

► Vývoj do roku 2025

Změny ve struktuře odvětví, které nastanou v ekonomice ČR do roku 2025 společně s vnitřní změnou profesních struktur uvnitř jednotlivých odvětví, způsobí, že se ve skupině povolání Ostatní pracovníci v oblasti osobních služeb **do roku 2025 očekává zvýšení počtu pracovních míst.**

Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých profesních seskupeních se podívejte na následující stránku, kde si můžete vybrat profesní skupinu, která vás zajímá (<http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-03>).

Výchozí publikace:

LEPIČ, M., KOUCKÝ J., RYŠKA, R., ZELENKA, M.: *Vývoj a změny kvalifikačních potřeb trhu práce v ČR v letech 2000–2025*. Praha: NÚV, 2015. 74 stran, dostupné na: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-106>.

LEPIČ, M., KOUCKÝ J.: *Kvalifikační potřeby trhu práce – Analýzy proměn trhu práce v ČR a EU, jejich trendy a faktory a projekce vývoje kvalifikačních potřeb pracovního trhu v ČR*. Praha: NÚV, 2012. 80 stran, dostupné na: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-72>.

Kromě těchto publikací byly vytvořeny také reporty za celkově 26 hospodářských odvětví a za 60 profesních seskupení. Tyto materiály lze nalézt na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → záložka **Zaměstnanost** → podkapitola **Vývoj zaměstnanosti v ČR a EU**.

9. Charakteristiky pracovníků vybraných skupin povolání

Na www.infoabsolvent.cz jsou k dispozici i tzv. „Karty povolání“, které byly vytvořeny v rámci zajišťování udržitelnosti projektu KONCEPT. Jedná se o jednoduché dokumenty obsahující podrobné údaje v číselné i grafické podobě o vybraných seskupeních povolání - profily povolání. Celkem bylo připraveno 108 karet, z toho do Osobních a provozních služeb lze zahrnout 4 z nich.

Každá „Karta povolání“ obsahuje název skupiny povolání, kód v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO, detailní vymezení skupiny povolání, charakteristiky v 11 hlavních blocích a závěrečně shrnující slovní hodnocení. Indikátory použité v blocích 1-6 (první stránka) popisují charakteristiky osob, které na pracovním místě skutečně působí. Indikátory z bloků 7-11 (druhá stránka) popisují požadavky pracovního místa na vhodné uchazeče.

1. Informace o vývoji zaměstnanosti ve skupině povolání
2. Klíčová odvětví pro tuto skupinu povolání
3. Vzdělanostní profil skupiny povolání
4. Genderové a věkové charakteristiky skupiny povolání
5. Regionální rozložení zaměstnaných ze skupiny povolání
6. Mzdová atraktivita
7. Pracovní charakteristiky skupiny povolání
8. Kvalifikační náročnost pracovních míst
9. Pracovní orientace - obsah a styl práce
10. Pracovní hodnoty - náplň a význam práce
11. Požadované obecné dovednosti a kompetence profese.

Charakteristika zaměstnaných osob

Název skupiny povolání KADEŘNÍCI

Kód v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO 5141

Informace o vývoji zaměstnanosti ve skupině povolání

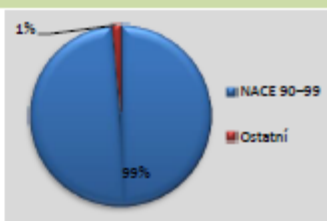
Počet zaměstnaných (2013)	23 000
Podíl skupiny povolání na trhu práce ČR (2013)	Nadprůměrný*
Změna počtu zaměstnaných 2011-2013	Stagnace
Průměrný počet volných pracovních míst evidovaných na úřadech práce (2013)	199
Průměrný počet uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce (2013)	2 884
Míra nezaměstnanosti (2013)	Nízká
Prognóza změny počtu pracovních míst do roku 2025	Stagnace
Nahrazovací poptávka do roku 2025	Průměrná
Celkový počet pracovních míst, které bude třeba do roku 2025 nově obsadit	4 100

Detailní vymezení skupiny povolání:

Jedná se o kadeřníky, holiče nebo vlasové stylisty. Tyto osoby střihají, upravují, stylizují, barví a vyhlazují vlasy, dále používají trvalou ondulaci, holi a upravují vousy a pečují o stav vlasové pokožky. Také upravují paruky podle požadavků zákazníků a poskytují poradenství o vlasové péči, kosmetických výrobcích a stylech účesů. Do jejich náplně práce však patří také sjednávání návštěv a výběr plateb i úklid pracoviště a desinfekce nástrojů.

Klíčové odvětví pro tuto skupinu povolání

Umělecké, sportovní, zábavní a další činnosti (NACE 90-99)	podíl
	98,6%
Ostatní odvětví	1,4%
Odvětvová koncentrace	Vysoká

Vzdělanostní profil skupiny povolání

stupeň vzdělání	podíl	stupeň vzdělání a obor vzdělání	podíl
SŠ bez MZ	80%	SŠ bez MZ Kadeřnické a kosmetické služby (ISCED 815)	80%
SŠ s MZ	19%	SŠ s MZ Kadeřnické a kosmetické služby (ISCED 815)	11%
ZŠ a bez	0%	SŠ s MZ Management a správa (ISCED 345)	1%
Bakalářské	0%	SŠ bez MZ Výroba textilu, oděvů a obuvi, zpracování kůže (ISCED 542)	1%
VOŠ a konzervatoř	0%	SŠ s MZ Obecné vzdělání (ISCED 0)	1%
Magisterské	0%	SŠ s MZ Účetnictví a daně (ISCED 344)	1%
Doktorandské	0%	SŠ s MZ Velkoobchod a maloobchod (ISCED 341)	1%

Genderové a věkové charakteristiky skupiny povolání

Podíl žen	94%
Průměrný věk zaměstnaných (v letech)	39,9
Průměrný věk osob z této skupiny povolání vůči všem zaměstnaným v ČR	94%
% mladých pracovníků (mladších 35 let)	36%
% starších pracovníků (35 let a starší)	13%
Demografický potenciál (index podílu mladých pracovníků)	Vysoký
Demografické riziko (index podílu starších pracovníků)	Podprůměrné
Podíl absolventů (absolvovali v posledních 3 letech)	8%
Atraktivita povolání pro absolventy	Průměrná

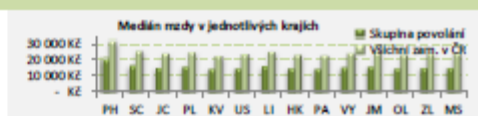
Regionální rozložení zaměstnaných z této skupiny povolání

Kraj	Skupina povolání	Všichni zaměstnaní
Praha	17%	16%
Středočeský	16%	11%
Jihomoravský	12%	11%
Ústecký	9%	7%
Moravskoslezský	8%	11%
Píseňský	6%	5%
Olomoucký	6%	6%

Kraj	Skupina povolání	Všichni zaměstnaní
Vysočina	5%	5%
Zlínský	5%	5%
Karlovarský	5%	3%
Jihočeský	4%	6%
Liberecký	3%	4%
Paroubický	2%	5%
Královéhradecký	2%	5%

Mzdová atraktivita

Medián mzdy (2013)	16 833 Kč
Podíl vůči mediánu průměrné mzdy v ČR	64%
Dynamika mzdy v porovnání s růstem mzdy v celé ČR (2011-2015)	Roste podobně

* porovnání velikosti skupiny a dalších ukazatelů v Kartě povolání je pro danou skupinu provedeno vůči ostatním skupinám povolání definovaných na 4. úrovni klasifikace ISCO.

Kvalifikační požadavky pracovních míst

Název skupiny povolání **KADERŇÍČI**

Kód v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO **5141**

Pracovní charakteristiky skupiny povolání (PIAAC)

	Skupina povolání je
Nezávislost	3,83 velmi nadprůměrná
Ovlivňování ostatních	4,46 průměrná
Schopnost dalšího učení	4,43 průměrná
Využití numerických dovedností	4,60 průměrná
Využití čtenářských dovedností	4,22 průměrná
Plánování	4,42 podprůměrná
Využití písemných dovedností	3,71 podprůměrná
Používání informačních technologií	3,87 podprůměrná
Čtenářské dovednosti	257 v 2. decilu
Numerické dovednosti	278 v 3. decilu
Schopnost řešit problémy	268 v 3. decilu
Doba vzdělávání (v letech)	11,33 průměrná

Kvalifikační náročnost pracovních míst (PIAAC, O*NET)

Pracovní orientace - obsah a styl práce (O*NET)

Podnikavost - řízení a ovlivňování lidí, obchodní a ekonomické činnosti	76%
Realističnost - manuální technické činnosti, práce se stroji a zařízeními	56%
Konvenčnost - systematická a přesná práce s fakty, čísly a daty s důrazem na detaily a přesnost	54%
Sociálnost - informační nebo poradenská činnost a pomoc lidem	53%
Kreativita - umělecké nebo kreativní činnosti	43%
Investigativnost - intelektuální a analytická složka, řešení problémů a jejich vyhodnocování	6%

Pracovní hodnoty - náplň a význam práce (O*NET)

Vztahy - umožňují zaměstnancům poskytovat služby druhým a spoluprací v přátelském prostředí	77%
Nezávislost - umožňují zaměstnancům pracovat nezávisle „na vlastní pěst“ a činit vlastní rozhodnutí	60%
Úspěch - výsledkově orientované a umožňují používat pracovníkům své nejnižší schopnosti	57%
Pracovní podmínky - dobré pracovní podmínky a jistotu zaměstnání	44%
Uznání - nabízí kariérní postup, potenciál pro vedení a prestiž	39%
Podpora - podporující řízení, které stojí za zaměstnanci	33%

Požadované obecné dovednosti a kompetence (NSP)

Měkké kompetence - jsou souborem požadavků potřebných pro kvalitní výkon jednotky práce, nezávislých na konkrétní odbornosti, ale na komplexních schopnostech člověka. Mají průřezový charakter a jsou napříč obory přenositelné a uplatnitelné.

Obecné dovednosti - jsou souborem obecných požadavků potřebných pro výkon práce, které zcela výhradně nesouvisí s určitým povoláním. Mají průřezový charakter a jsou napříč obory přenositelné a uplatnitelné.

Slovní hodnocení

Skupina povolání Kadeřníci patří mezi nadprůměrně početné skupiny povolání. V posledních letech se jejich počet mezi zaměstnáními příliš nezměnil a lze předpokládat, že poptávka po této skupině povolání bude stabilní i v následujících letech. V roce 2015 připadlo na jedno evidované volné pracovní místo v této skupině povolání téměř 15 uchazečů. Pracovníci v této skupině povolání patří věkem mezi ty mladší, absolutní velikost nahrazovací poptávky je v příštích letech v této skupině očekávána průměrná. Ženy obsazují drtivou většinu pracovních míst v této skupině. Nejčastější kvalifikací osob v této skupině povolání je středoškolské nematuritní vzdělání s oborem kadeřnictví a kosmetické služby. Na pracovní místa v této skupině povolání se hodí především lidé s pracovní orientací na obchodní a ekonomické činnosti a na kreativní činnosti. Od osob z této skupiny povolání je očekávána nadprůměrná schopnost samostatnosti a kreativity a uspokojování zákaznických potřeb.

Zpracoval: Středisko vzdělávací politiky PedF UK

Charakteristika zaměstnaných osob

Název skupiny povolání KOSMETICI A PRACOVNÍCI V PŘÍBUZNÝCH OBORECH

Kód v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO 5142

Informace o vývoji zaměstnanosti ve skupině povolání

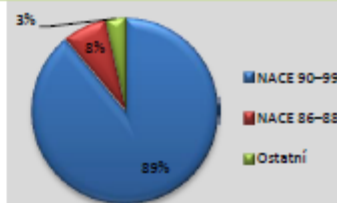
Počet zaměstnaných (2015)	22 900
Podíl skupiny povolání na trhu práce ČR (2015)	Průměrný*
Změna počtu zaměstnaných 2011-2015	Stagnace
Průměrný počet volných pracovních míst evidovaných na úřadech práce (2015)	817
Průměrný počet uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce (2015)	2 636
Míra nezaměstnanosti (2015)	Podprůměrná
Prognóza změny počtu pracovních míst do roku 2025	Stagnace
Nahrazovací poptávka do roku 2025	Průměrná
Celkový počet pracovních míst, které bude třeba do roku 2025 nově obsadit	4 400

Detailní vymezení skupiny povolání:

Jedná se o pedikéry, manikéry, kosmetičky, maskéry, maséry, pomocníky v lázních nebo pomocníky při hubnutí. Tyto osoby zlepšují vzhled obličeje i celého těla, používají kosmetické přípravky a make-up a poskytují další péči pro zlepšení vzhledu.

Klíčové odvětví pro tuto skupinu povolání

Umělecké, sportovní, zábavní a další činnosti (NACE 90–99)	podíl 89,0%
Zdravotní a sociální péče (NACE 86–88)	7,5%
Ostatní odvětví	3,5%
Odvětvová koncentrace	Průměrná

Vzdělanostní profil skupiny povolání

stupeň vzdělání	podíl	stupeň vzdělání a obor vzdělání	podíl
SŠ s MZ	60%	SŠ s MZ Kadeřnické a kosmetické služby (ISCED 813)	13%
SŠ bez MZ	30%	SŠ bez MZ Kadeřnické a kosmetické služby (ISCED 813)	10%
Bakalářské	3%	SŠ s MZ Ošetrovatelství a pečovatelství (ISCED 723)	10%
ZŠ a bez	3%	SŠ s MZ Obecné vzdělání (ISCED 0)	6%
Magisterské	2%	SŠ bez MZ Velkoobchod a maloobchod (ISCED 341)	5%
VOŠ a konzervatoř	2%	SŠ bez MZ Výroba textilu, oděvu a obuvi, zpracování kůže (ISCED 342)	5%
Doktorandské	0%	SŠ s MZ Management a správa (ISCED 345)	4%

Genderové a věkové charakteristiky skupiny povolání

Podíl žen	93%
Průměrný věk zaměstnaných (v letech)	41,7
Průměrný věk osob z této skupiny povolání vůči všem zaměstnaným v ČR	98%
% mladých pracovníků (mladších 35 let)	27%
% starších pracovníků (35 let a starší)	12%
Demografický potenciál (index podílu mladých pracovníků)	Průměrný
Demografické riziko (index podílu starších pracovníků)	Nízké
Podíl absolventů (absolvovali v posledních 5 letech)	6%
Atraktivita povolání pro absolventy	Podprůměrná

Regionální rozložení zaměstnaných z této skupiny povolání

kraj	Skupina povolání	Všichni zaměstnaní
Středočeský	16%	11%
Praha	14%	16%
Jihomoravský	12%	11%
Ústecký	11%	7%
Moravskoslezský	10%	11%
Jihočeský	7%	6%
Královéhradecký	6%	5%

kraj	Skupina povolání	Všichni zaměstnaní
Karlovarský	5%	3%
Zlínský	4%	5%
Olomoucký	4%	6%
Píseňský	3%	5%
Pardubický	3%	5%
Liberecký	3%	4%
Vysočina	2%	5%

Mzdové atraktivita

Medián mzdy (2015)	22 588 Kč
Podíl vůči mediánu průměrné mzdy v ČR	85%
Dynamika mzdy v porovnání s růstem mzdy v celé ČR (2011-2015)	Roste výrazně rychleji

* porovnání velikosti skupiny a dalších ukazatelů v Kartě povolání je pro danou skupinu provedeno vůči ostatním skupinám povolání definovaných na 4. úrovni klasifikace ISCO.

Zpracoval: Středisko vzdělávací politiky PedF UK

Kvalifikační požadavky pracovních míst

Název skupiny povolání

KOSMETICI A PRACOVNÍCI V PŘÍBUZNÝCH OBORECH

Kód v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO

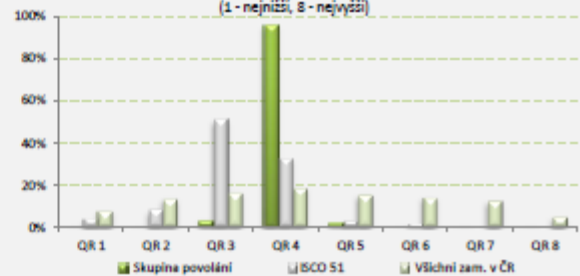
5142

Pracovní charakteristiky skupiny povolání (PIAAC)

Pracovní charakteristika	Skupina povolání je
Nezávislost	4,96 nadprůměrná
Využití čtenářských dovedností	4,60 průměrná
Schopnost dalšího učení	4,55 průměrná
Využití numerických dovedností	4,19 podprůměrná
Používání informačních technologií	4,13 podprůměrná
Ovlivňování ostatních	3,91 podprůměrná
Plánování	4,18 podprůměrná
Využití písemných dovedností	3,94 podprůměrná
Čtenářské dovednosti	288 v 6. decilu
Numerické dovednosti	280 v 3. decilu
Schopnost řešit problémy	293 v 6. decilu
Doba vzdělávání (v letech)	11,71 průměrná

Kvalifikační náročnost pracovních míst (PIAAC, O*NET)

Rozdělení pracovních míst podle stupně jejich kvalifikační náročnosti (QR) (1 - nejnižší, 8 - nejvyšší)

Pracovní orientace - obsah a styl práce (O*NET)

Podnikavost - řízení a ovlivňování lidí, obchodní a ekonomické činnosti	69%
Realističnost - manuálně technické činnosti, práce se stroji a zařízeními	62%
Sociálnost - informační nebo poradenská činnost a pomoc lidem	52%
Kreativita - umělecké nebo kreativní činnosti	45%
Konvenčnost - systematická a přesná práce s fakty, čísly a daty s důrazem na detaily a přesnost	38%
Investigativnost - intelektuální a analytická složka, řešení problémů a jejich vyhodnocování	4%

Pracovní hodnoty - náplň a význam práce (O*NET)

Vztahy - umožňují zaměstnancům poskytovat služby druhým a spolupráci v přetěsném prostředí	73%
Nezávislost - umožňují zaměstnancům pracovat nezávisle „na vlastní pěst“ a činit vlastní rozhodnutí	48%
Úspěch - výsledkově orientované a umožňují používat pracovníkům své nejnižší schopnosti	42%
Pracovní podmínky - dobré pracovní podmínky a jistotu zaměstnání	36%
Podpora - podporující řízení, které stojí za zaměstnanci	34%
Uznání - nabízí kariérní postup, potenciál pro vedení a prestiž	33%

Požadované obecné dovednosti a kompetence (NSP)

Měkké kompetence - jsou souborem požadavků potřebných pro kvalitní výkon jednotky práce, nezávislých na konkrétní odbornosti, ale na komplexních schopnostech člověka. Mají průřezový charakter a jsou napříč obory přenositelné a uplatnitelné.

Obecné dovednosti - jsou souborem obecných požadavků potřebných pro výkon práce, které zcela výhradně nesouvisí s určitým povoláním. Mají průřezový charakter a jsou napříč obory přenositelné a uplatnitelné.

Slovní hodnocení

Skupina povolání *Kosmetici a pracovníci v příbuzných oborech* patří mezi průměrně početné skupiny povolání. V posledních letech se jejich počet mezi zaměstnanými téměř nezměnil a lze předpokládat, že poptávka po této skupině povolání bude stabilní i v následujících letech. V roce 2015 připadali na jedno evidované volné pracovní místo v této skupině povolání zhruba 3 uchazeči. Pracovníci v této skupině povolání patří většinou mezi ty průměrně staré, proto je očekávaná v příštích letech průměrně vysoká nahrazovací poptávka. Ženy obsazují v této skupině povolání téměř všechna pracovní místa. Nejčastější kvalifikací osob v této skupině povolání je středoškolské vzdělání (maturitní i nematuritní) s oborem *Kadeřnictví a kosmetické služby*. Na pracovní místa v této skupině povolání se hodí především lidé s pracovní orientací na umělecké a kreativní činnosti a také na obchodní činnosti. Od osob z této skupiny povolání je očekávána nadprůměrná schopnost samostatnosti, kreativity a také schopnost uspokojování zákaznických potřeb a ovlivňování ostatních.

Do Osobních a provozních služeb lze zahrnout především 2 profily povolání (Karty povolání uvedeny jako příklad):

[Kadeřníci](#) (s převažujícím vzděláním osob - střední odborné vzdělání s výučním listem)

[Kosmetičky a pracovníci v příbuzných oborech](#) (s převažujícím vzděláním osob - úplné střední odborné vzdělání s odborným výcvikem a maturitou)

Další 2 Karty povolání se týkají Osobních služeb okrajově:

[Ošetřovatelé a pracovníci v sociálních službách v oblasti ambulantních a terénních služeb a domácí péče](#)

[Ošetřovatelé a pracovníci v sociálních službách v oblasti pobytové péče](#)

Všechny Karty povolání (včetně metodiky s vysvětlením použitých indikátorů) jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Zaměstnanost** → v podkapitole [Charakteristiky pracovníků vybraných skupin povolání](#).

10. Závěr

Hlavním cílem této publikace bylo přinést komplexní zpětný pohled na problematiku **přípravy absolventů převážně středních škol a jejich přechodu na trh práce** – zaměřenou konkrétně na absolventy skupiny oborů Provozní a osobní služby. Materiál je určen pracovníkům zabývajícím se koncepcí a směřováním odborného vzdělávání, ať už na úrovni celostátní (MŠMT, sektorové rady a oborové skupiny), či regionální (krajské úřady, školy), stejně jako zástupcům zaměstnavatelů a jejich sdružení z oblasti provozních a osobních služeb, kteří se na koncepčním rozhodování podílí spolu s představiteli resortu školství.

Skupina oborů **Osobní a provozní služby** připravuje pro úzce zaměřené ekonomické činnosti a profese. Představují ji především profese **kadeřníci, maséři a pracovníci v kosmetických službách**. Specifikum této skupiny oborů představuje také to, že **vzdělávání v těchto oborech probíhá téměř výhradně v oborech s výučním listem** (kategorie E a H) a **v oborech s maturitou a s odborným výcvikem** (kategorie L0). **Jedná se tedy o skupinu oborů, která je charakteristická praktickou přípravou žáků** (mimo oboru vzdělání Oční optik).

Počet absolventů oborů osobních a provozních služeb na úrovni středních škol v období 2012-2016 výrazně poklesl, pouze mezi roky 2016 a 2017 jejich počet mírně narostl. Od roku 2012 klesl v celkovém souhrnu počet absolventů ve skupině 69 Osobní a provozní služby o více než třetinu. Vzhledem k výraznému poklesu počtu absolventů těchto oborů se snížil i jejich podíl na celku, a to z 3,5 % v roce 2012 na 3,0 % v roce 2017. Pokles počtu absolventů učebních oborů kategorie E a H byl nejvýraznější, poklesl z 2,7 tis. v roce 2012 na 1,7 tis. v roce 2017. V kategorii L0 byl úbytek počtu absolventů 33,2 % (na 388). K nejnižšímu úbytku absolventů došlo v kategorii M (pokles o 23,5 %), jedná se ale o málo četnou skupinu. Další pokles počtu absolventů se nepředpokládá, očekávají se jen malé početní výkyvy. Zájem žáků o zmíněné obory osobních služeb je výrazný, ale část z nich má problémy s uplatněním na trhu práce.

Někteří absolventi maturitních oborů vzdělání nepřechází na trh práce okamžitě, ale následně pokračují ve studiu na vyšších odborných nebo častěji na vysokých školách. Ve skupině oborů Osobní a provozní služby vychází maturanti převážně z oborů, jejichž příprava zahrnuje také odborný výcvik (kategorie L/0), to znamená, že jsou připravováni hlavně na vstup na trh práce. Přesto se přibližně **45 % z nich hlásí k dalšímu studiu na vyšší odborné či vysoké školy** a celkem **27 % jich je také přijato**. Polovina z přijatých pokračuje ve studiu v některém ze zdravotnických oborů vzdělání, zbylá polovina v oborech v pedagogických, ekonomických a dalších.

Absolventi oborů osobních a provozních služeb vykazují dlouhodobě v kategoriích vzdělání H a L0 nezaměstnanost vyšší, než dosahuje průměr všech absolventů v těchto kategoriích. V méně četných kategoriích vzdělání E, M i L5 je míra nezaměstnanosti absolventů oborů osobních a provozních služeb mírně nižší, ale vyskytují se zde výkyvy způsobené nižším počtem absolventů. Vývoj míry nezaměstnanosti absolventů oborů osobních a provozních služeb kopíruje trendy a časový vývoj nezaměstnanosti absolventů škol obecně.

U absolventů službových oborů s výučním listem kategorie H se nezaměstnanost pohybovala v roce 2015 na úrovni 16,6 %, do roku 2018 však došlo k výraznému snížení na 6,3 %. U méně náročných učebních oborů kategorie E měla míra nezaměstnanosti absolventů také klesající charakter až na 2,8 % v roce 2018. V době nepříznivé ekonomické situace měli absolventi službových oborů z maturitní kategorie L0 vyšší míru nezaměstnanosti a platí to i v následujícím období. V roce 2018 se míra nezaměstnanosti u těchto absolventů pohybovala na vyšší úrovni; 8,6 % (průměr za kategorii L0 je 4,6 %). Míra nezaměstnanosti absolventů kategorie M je relativně nízká (2,6 %). Vzhledem k nízkému počtu absolventů škol kategorie L5 (nástavby) je hodnocení obtížné a ne zcela objektivní.

Zájem **absolventů učebních oborů osobní a provozní služby** pracovat po střední škole přímo v oboru je výrazně nad úrovní **průměru ze sledovaných skupin oborů**. V oboru se chce uplatnit 59 % (oproti 42 % v průměru) a v příbuzném oboru plánuje pracovat 25 % (oproti 30 %), takže celkové procento těch, kteří chtějí nastoupit do jiného oboru, je pouze 16 %. Hlavní důvody, proč část žáků zamýšlí pracovat mimo obor, souvisí zpravidla s uplatněním na trhu práce. Nejčastěji uvádějí **nedostatek pracovních míst v oboru, nezájem zaměstnavatelů a nízké platy**. Žáci učebních oborů služeb hodnotí možnost získat zaměstnání v oboru poměrně pesimisticky. Jen asi 11 % z nich si myslí, že získat zaměstnání v oboru lze velmi dobře, 29 % spíše dobře a další se domnívají, že se možnosti zaměstnání v oboru jsou špatné.

Tuto situaci a odpovědi absolventů potvrzují také analýzy **porovnání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním**, které vycházejí z dat Výběrového šetření pracovních sil. Mezi ekonomicky aktivními **absolventy učebních oborů vzdělání Osobní a provozní služby** ve věku 20–24 let jich pouze 37 % pracuje na pozicích, které se shodují s vystudovaným oborem. **U absolventů těchto oborů se úplná shoda mezi vystudovaným oborem a vykonávaným zaměstnáním objevuje v nižší míře, než je průměr všech absolventů s vyučením.** Obecně mezi absolventy maturitních oborů na trhu práce najdeme více zastoupeny ty, kteří pracují v částečně shodě s vystudovaným oborem vzdělání (než je tomu u vyučených), protože klasické maturitní vzdělávání nesměruje tak jednoznačně k uplatnění v konkrétních skupinách profesí, a tudíž jsou hranice pro určování shody volnější. Neplatí to ale o absolventech maturitních oborů Osobní a provozní služby, čímž vysoký podíl absolventů pracuje na pozicích, které jsou v hrubé neshodě s jejich získaným vzděláním.

Zaměstnavatelé působící v odvětví osobních a provozních služeb se nevyhýbají přijímání absolventů a ve velké míře je i preferují (přibližně 40 % zaměstnavatelů). Hlavními důvody pro rozhodnutí přijmout absolventy jsou především jejich **ochota se vzdělávat, nezátíženost předchozími pracovními návyky** a jejich **flexibilita**. Část zaměstnavatelů také oceňuje u absolventů škol jejich novější teoretické znalosti, znalost nových technologií, otevřenost vůči firemní filozofii a jazykovou vybavenost. Na druhé straně polovina zaměstnavatelů uvádí, že **absolventi mají nereálné představy o výši mzdy, pracovním zařazení či pracovní době**. Část zaměstnavatelů dále uvádí, že absolventi škol mají **nedostatek praxe a pracovních zkušeností**, a že na některé pozice není možné přijmout absolventa či jinou osobu bez předchozí praxe. V menší míře dále zaměstnavatelé zmiňují i nízkou úroveň pracovní morálky.

Spokojenost absolventů potravinářských učebních oborů s celkovou úrovní vzdělání je nadprůměrná (82 % oproti 78 % v průměru). V souladu s oborovým zaměřením zde jsou velmi dobře hodnoceny odborné teoretické znalosti a praktické dovednosti. Rovněž podíl žáků, kteří jsou spokojeni se získanou úrovní všeobecných znalostí, je vysoký. Poměrně vysoké procento se pozitivně vyjadřuje i k řadě tzv. klíčových kompetencí, konkrétně nadprůměrně posuzují úroveň komunikačních dovedností, schopnost samostatného rozhodování a prezentační dovednosti. Ke slabším místům výuky patří podle názoru žáků znalosti cizího jazyka a připravenost v oblasti práce na PC.

V porovnání s ostatními zeměmi EU je podíl odvětví Ostatních služeb (které zahrnuje služby osobní a provozní) **na celkové zaměstnanosti v ČR podprůměrný** – v roce 2014 byl v ČR podíl zaměstnaných osob v tomto odvětví 3,9 %, v průměru EU činí tento údaj 6,2 %. Podle prognóz vývoje zaměstnanosti ČR do roku 2025 se očekává zvýšení počtu pracovních míst. Ten by se měl mezi roky 2014-2025 zvýšit zhruba o 8 tisíc, tedy přibližně o 4 %. Navíc bude potřebné obsadit uvolněná pracovní místa v důsledku odchodu pracovníků, a to především do důchodu (zhruba 39 tisíc osob).

Pro doplnění informací k charakteristice profesních skupin jsou k dispozici i tzv. „Karty povolání“, které obsahují podrobné údaje v číselné i grafické podobě o charakteristice osob vykonávajících danou profesi i kvalifikační požadavky příslušných pracovních míst.

Už v období ekonomické krize pociťovalo nedostatek pracovníků v určitých profesích až 57 % zaměstnavatelů v odvětví Osobních a provozních služeb. Nároky zaměstnavatelů na zaměstnance souvisí s dosaženým vzděláním pracovníků, tzn., že s rostoucí úrovní vzdělání přikládají zaměstnavatelé jednotlivým kompetencím větší význam. Jako nejdůležitější znalosti, dovednosti a schopnosti zaměstnavatelé v oblasti osobních a provozních označili umění jednat s lidmi, čtení a porozumění pracovním instrukcím, schopnost nést odpovědnost a ochotu učit se.

Vyhledky na uplatnění absolventů oborů osobních a provozních služeb na trhu práce jsou vzhledem k ekonomickému vývoji a prognóze vývoje zaměstnanosti poměrně dobré. Absolventi těchto oborů mají možnost vstoupit na trh práce jako podnikatelský subjekt, a to při poměrně nízkých vstupních nákladech. V posledním období však oblast služeb čelí trendu zvýšeného odchodu mladých lidí za prací mimo oborové zaměření, a to i přes to, že ještě na konci studia vysoké procento absolventů chtělo v oboru pracovat. Nejčastěji absolventi odchází pracovat mimo obor kvůli nízkému platu a nevyhovujícím pracovním podmínkám, jako další důvody absolventi uvádí také, že nenašli práci v oboru či ztratili o obor zájem.

esf evropský sociální fond v ČR EVROPSKÁ UNIE MINISTERSTVO ŠKOLETÝV, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR Investiční program pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vše HLEDAT

Úvodní strana Obory, školy a profese Absolventi škol a trh práce Bez bariér Jak na to

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce

Vítejte Váš v informačním systému ISA+, který Vám nabízí pomoc při hledání vzdělávací a profesní dráhy. Najdete zde všechny školy a obory vzdělávání, informace k přechodu na trh práce i do dalšího vzdělávání. Při výběru povolání Vám pomůže i Profi test nebo prezentace pracovních činností. Velkým přínosem je ISA+ pro žáky se zdravotním postižením i pro ty, kteří mají studijní problémy.

- KAM NA ŠKOLU**
obory, školy a profese
 - [Výběr podle oboru](#)
 - [Výběr podle školy](#)
 - [Výběr podle povolání](#)
 - [Výběr podle videa](#)
 - [Výběr podle obrázků](#)
 - [Profitest](#)
- ABSOLVENTI ŠKOL A TRH PRÁCE**
 - [Vzdělávání a volba oboru](#)
 - [Využití vzdělání](#)
 - [Požadavky zaměstnavatelů](#)
 - [Nezaměstnanost](#)
 - [Zaměstnanost](#)
 - [Publikace](#)
- BEZ BARIÉR**
až na trh práce
 - [Volba školy pro žáky se ZP](#)
 - [Absolventi se ZP a trh práce](#)
 - [Předčasné odchody ze vzdělávání](#)
 - [Statistické přehledy](#)
- JAK NA TO**
rady a doporučení
 - [Jsem na základce](#)
 - [Jsem na střední](#)
 - [Jsem už dospělý](#)
 - [Jsem poradce](#)

Výrazně inovovaný informační systém ISA+ pomáhá **žákům základních škol** při volbě oboru vzdělání a výběru střední školy, **žákům středních škol** při rozhodování o pokračování ve vzdělávání a při přechodu na trh práce, **výchovným-kariérovým poradcům a učitelům** při poskytování kariérového poradenství a výuce témat Úvodu do světa práce, **managementu škol** při úpravách vlastní vzdělávací nabídky a tvorbě školních vzdělávacích programů.

VÝZNAMNÉ MOŽNOSTI SYSTÉMU:

- možnost **výběru oborů i školních vzdělávacích programů (ŠVP)**,
- **nové videoukázky** – představují práci v technických profesích i přípravu na ně,
- **profitest** – pomůže žákům základních škol při výběru oblasti vzdělávání,
- **výběr podle obrázků** – poskytuje snadnější orientaci ve vzdělávací nabídce SŠ,
- **bez bariér až na trh práce** – nová sekce věnovaná problematice žáků se zdravotním postižením a tématu předčasných odchodů ze vzdělávání,
- **jak na to - rady a doporučení** – různé užitečné informace pro uživatele systému,
- **syntetické stránky** – obsahují soubor informací ke každé skupině oborů,
- **filtry vzdělávací nabídky** – podle zdravotního postižení, vzdálenosti od bydliště, formy studia, zřizovatele, ŠVP,
- **fulltextové vyhledávání** – najde na ISA+ odkazy související se zadaným výrazem.

O inovaci a obsah systému ISA+ se stará Národní ústav pro vzdělávání v rámci udržitelnosti projektu **Kariérové poradenství v podmínkách kurikulární reformy (VIP Kariéra II - KP)**.